

PERO

perutnarjev

GLASILO DELOVNIH SKUPNOSTI
SESTAVLJENE ORGANIZACIJE
ZDRUŽENEGA DELA
ZDRUŽENO PERUTNINARSTVO SLOVENIJE

LETNIK II.

PTUJ, AVGUST 1976

ŠT. 8

SAMOUPRAVNI SPORAZUM o združitvi v sestavljeno organizacijo zdrženega dela

Na sestanku je delegat ene od združenih delovnih organizacij postavil vprašanje: »Zakaj sedaj pripravljamo prečiščeno besedilo samoupravnega sporazuma o združitvi, če smo sporazum sprejeli in podpisali«. Da, Resnično je bil sporazum o združitvi sprejet in podpisan. Izdelan je bil tudi statut, vendar sta ga delovni organizaciji v Ptuj in Zalogu obravnavali ter ga s svojimi pripombami sprejeli. Zaradi tega ga delavci iz delovne organizacije v Pivki niso obravnavali. Delegati kot posamezni delavci postavljajo vprašanja, zakaj SOZD ni registriran in zakaj delavci temeljnih in enovite delovne organizacije združujejo sredstva za delo delovne skupnosti sestavljene organizacije.

Podpisan sporazum in sprejet na zborih delavcev z večino glasov, na podlagi ekonomskega elaborata, je izrazil voljo večine delavcev po boljšem in uspešnejšem poslovanju. Vendar imamo z zakonom urejeno pravno pot, po kateri lahko delavci svobodno združujejo svoje delo in sredstva. Pri združevanju v sestavljeno organizacijo zdrženega dela je potrebno, po določilih zakona, v sporazumu urediti dejavnosti, ki se bodo skupno opravljale in medsebojno razdelitev dela pri njihovem opravljanju. Določiti je potrebno skupne razvojne programe. Sestavljeni organizaciji je potrebno zagotoviti sredstva in določiti njihov namen, uporabo in način upravljanja združenih sredstev. Posebej je potrebno opredeliti obseg pravic in obveznosti sestavljene organizacije ter oblike odgovornosti za njene obveznosti. Organi samoupravljanja sestavljene organizacije morajo imeti v sporazumu določene pravice in dolžnosti, njihovo sestavo in način njihovega odločanja ter oblikovanja. Sporazum mora tudi predvidevati možnosti izstopanja ali združeva-

nja drugih delovnih organizacij iz sestavljene organizacije ali v njeno sestavo. V sporazumu se obravnavajo še druga skupna vprašanja kot so na primer: selekcija, pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev delovne skupnosti in njena samoupravna organiziranost, statusne spremembe, skupna informativna dejavnost, vloga, položaj in delovne družbene političnih organizacij in druga skupna vprašanja.

Sprejet in podpisan samoupravni sporazum pred dvema letoma ni zajel vseh naštetih nalog, ki jih zakon zahteva. Posamezna določila so bila preveč splošna, nekatera pa premalo dodelana in konkretna. Zlasti ni bila globalno dogovorjena delitev dela in določena konkretna višina o potrebnih združitvi sredstev. Zaradi tega registerko sodišče sestavljene organizacije ni moglo vpisati v register gospodarskih organizacij.

DELITEV DELA

Pot vsklajevanja, dogovarjanja in razčiščevanja mnenj je bila dolga celi dve leti. Šele v mesecu maju letos je bil na komisiji dokončno dosežen dogovor o globalni delitvi dela. Po tem dogovoru obdrži vsaka združena delovna organizacija svoj dosedanj obseg poslovanja. Proizvodnja krmil ostane še naprej na dveh mestih. V sedanji in bodoči predelavi mesa in mesnih izdelkov delavci ne bodo proizvajali v dveh temeljnih in enoviti delovni organizaciji enakih izdelkov. Svoje poslovanje in kooperacijsko proizvodnjo bodo združene delovne organizacije opravljale vsaka naprej na sedanjem teritorialnem področju. Za začetek dela sestavljene organizacije, po dogovoru, delavci združujejo 600.000 dinarjev. Posebej se združujejo potrebna sredstva za delo delovne skupnosti po sprejetem proračunu.

Vsaka združena delovna organizacija bo tako izločila eno tretino dogovorjenih sredstev.

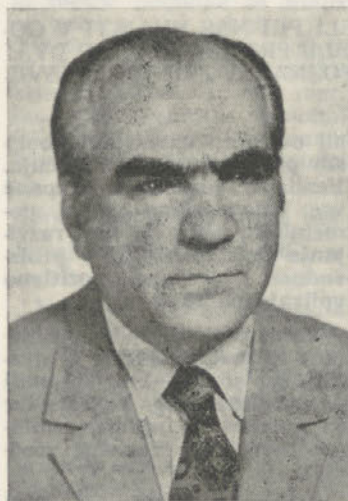
Na podlagi teh dogovorov in nekaterih drugih sprememb, ki so jih organi upravljanja sestavljene organizacije že sprejeli, je bil nato izdelan samoupravni sporazum v prečiščnem besedilu. Po sklepu poslovnega odbora bi morale strokovne službe združenih delovnih organizacij poslati pripombe do 1. avgusta. Tu je

nastala zamuda in je tako komisija še-le 2. septembra obravnavala predloge sprememb in dopolnitev k predlogu sporazuma o združitvi. Dokončno bo oblikoval predlog sporazuma delavski svet in ga dal v javno obravnavo vsem delavcem. Šele po zaključeni javni obravnavi bodo delavci na zborih odločali o sprejemu samoupravnega sporazuma o združitvi v sestavljeno organizacijo.

(Nadaljevanje na 2. strani)

V Perutnini Zalog dobili novega direktorja

17. MAJA LETOS JE IMENOVAL DELAVSKI SVET PERUTNINE ZALOG TOVARISA MILANA BRACIKA ZA NOVEGA DIREKTORJA; SVOJO DOLZNOST JE ZACEL OPRAVLJATI 1. JULIJA 1976.

dipl. ing. agr. Milan Bračička

Tov. Bračička je diplomiral leta 1951 na Agronomski fakulteti v Zagrebu. Delal je na različnih vodilnih delovnih mestih: bil je glavni agronom v Kobilarni Kutjevo, direktor Srednje kmetijske šole Grm

v Novem mestu, direktor posestva Snežnik — Kočevska reka, od leta 1969 pa v Emoni — sprva kot svetovalec generalnega direktorja za kmetijsko proizvodnjo, pred zaposlitvijo v našem kolektivu pa je bil dve leti direktor TOZD Kmetijska kooperacija Emona Ljubljana.

Tudi s problemi perutninske proizvodnje se ukvarja že dalj časa, najprej v Kočevski reki, zadnja leta pa v Ljubljani.

Sodeloval je v Narodno-svobodilnem boju vse od leta 1941. Je rezervni starešina JLA z visokim činom. V vsem povojnem času opravlja vrsto pomembnih družbeno-političnih in gospodarskih funkcij. Trenutno je član Izvršnega sveta Skupščine mesta Ljubljana, zadolžen za vprašanja kmetijstva in preskrbe.

Tovaruš Bračičku želimo uspešno in plodno sodelovanje z delovnim kolektivom, samoupravnimi organi in družbeno-političnimi organizacijami v njem. Martina Trdina

SAMOUPRAVNI SPORAZUM o združitvi v sestavljeno organizacijo združenega dela

(Nadaljevanje s 1. strani)

REGISTRACIJA

Za vpis v register gospodarskih organizacij mora biti veljavno sprejet in podpisan samoupravni sporazum o združitvi v sestavljeno organizacijo ter izvoljen delavski svet. Imenovan mora biti tudi vršilec dolžnosti poslovodnega organa. Sestavljena organizacija oziroma delovna skupnost mora imeti najmanj 4 zaposlene delavce.

Po dosedanjih vsklajevanjih lahko torej pričakujemo, da bo po sprejetju samoupravnega sporazuma v prečiščenem besedilu možno vpisati sestavljeno organizacijo v register gospodarskih organizacij. Dosedanjemu delavskemu svetu je sedaj že potekel mandat, vsled česar je potrebno izvoliti delegate za novi delavski svet sestavljene organizacije. Tako bo delavski svet v mesecu septembru verificiral novi delavski svet ter razpravljal o vseh potrebnih vprašanjih v zvezi s pripravami za registracijo sestavljene organizacije.

Sklep poslovnega odbora, da morajo strokovne službe delovne skupnosti pripraviti poročilo o dve-letnem delovanju sestavljene organizacije ni nepomemben. Tem manj, ker je v sklepu navedeno, da je potrebno ugotoviti, zakaj je vsklajevalni postopek potekal tako počasi in kdo ga je zaviral. Iz zapisnika o tej seji je tudi razvidno, da delavci v delovnih organizacijah niso informirani o fazi priprav za registracijo sestavljene organizacije. Delegati iz Pivke so zahtevali celo pojasnilo o delu posameznih delavcev, o porabi združenih sredstev za delo delovne skupnosti in druge podatke.

INFORMIRANOST

V želji, da bodo delavci informirani in seznanjeni s problematiko okrog registracije sestavljene organizacije je napisan ta sestavek. V naslednji številki bomo podali kratko obrazložitev posameznih določil samoupravnega sporazuma in sprejete sklepe delavskega sveta sestavljene organizacije. Pri tem pa bodo morali delegati delavskega sveta

izoblikovati stališča in dati odgovor na postavljeno vprašanje poslovnega odbora: ali smo res potrebovali dve leti za vsklajevanje posameznih določil iz samoupravnega sporazuma o združitvi v sestavljeno organizacijo in kdo nosi odgovornost za takšno ravnanje?

Člani sveta ZKS sestavljene organizacije, delovne organizacije in posamezne komisije so prejeli vsa sporna vprašanja, pravno problematiko z navedbo zakonitih določil, kaj mora vsebovati samoupravni sporazum. Tudi delegati delavskega sveta so dobili z vabilom za seje sproti z materialom prikazana nerešena vprašanja. Kdo nosi potem odgovornost za takšno vsklajevanje? Ali tisti člani in delegati, ki niso sproti informirali svojih organov v delovnih organizacijah in nato poskrbeli, da bi strokovne službe dobile sprejete sklepe delovnih organizacij o spornem vprašanju, ali pristojni organi delovnih organizacij ali morda posamezni odgovorni delavci, ki se niso držali dogovorjenih rokov, ali vsaj niso poskrbeli

za pravočasno izpolnitev sprejetih sklepov, ali morda pre-majhna iniciativa delavcev delovne skupnosti? Na vsa ta in druga vprašanja bo moral delavski svet dati odgovore ob postavljenem vprašanju poslovnega odbora in z vsemi stališči in sklepi seznaniti vse delavce.

Ob vsem tem moramo vprašati, ali je bila samoupravna informiranost članov in delegatov organov upravljanja sestavljene organizacije v delovnih organizacijah zadostna? Ali so organi delovnih organizacij sproti obravnavali in zavzemali stališča ter jih posredovali delegatom, ali so o nevsklajenih vprašanjih razpravljale tudi družbeno-politične organizacije? Če je bilo vse tako izvedeno kot predvideva samoupravna pot, je vendar nelogično, da skoraj po dve-letnem vsklajevanju delegatom ni bilo jasno, zakaj še ni izvršen vpis sestavljene organizacije v sodni register in zakaj sprejemamo ponovno samoupravni sporazum o združitvi v sestavljeno organizacijo, v prečiščenem besedilu. Franc Potočnik

Socialno delo v delovni organizaciji

SOCIALNO DELO SMO ZAČELI PRI NAS UVAJATI V GOSPODARSKE ORGANIZACIJE SELE PRIBLIŽNO PRED DVAJSETIMI LETI, ČEPRAV SO GA POZNALI V ZAHODNEM SVETU ŽE VELIKO PREJ.

Kaj obsega socialno delo v gospodarskih organizacijah?

V vsakem organiziranem delovnem procesu nastopajo trije dejavniki: delovna sredstva (stroji, orodja), predmeti dela (material, izdelki) in delovna sila (ljudje). Socialno delo je predvsem usmerjeno na tretji dejavnik — človeka, ki je najpomembnejši, saj je navsezadnje od njega odvisen uspeh poslovanja. Socialno delo torej obsega spoznavanje in reševanje vseh problemov, ki nastajajo v zvezi s človekom v procesu dela. Teh problemov ne rešuje socialni delavec sam, temveč v sodelovanju z drugimi službami v podjetju in zunaj njega ter z družbeno-političnimi organizacijami.

Naloga socialnega delavca je analiziranje in odstranjevanje vseh pojavov, ki jih spoznajo člani kolektiva kot problem

ali oviro za ustvarjanje boljših pogojev dela in življenja. Vendar s tem niso še izčrpane vse naloge. Ena izmed pomembnih nalog je tudi razvijanje dejavnikov, ki v proizvodnem procesu pozitivno vplivajo na človeka.

Vzrokov socialnih problemov ni mogoče vedno odstraniti, ker so čestokrat spremeni pojavi družbenega razvoja ter so potreba za njihovo omilitve precejšnja finančna sredstva.

Reševanje problemov ljudi s pomočjo socialne politike je eden izmed pogojev za njihovo vlogo v dvigu proizvodnje in produktivnosti dela. S preprostimi besedami povedano, ljudje bodo imeli pozitivnejši odnos do dela in zaradi tega bo tudi efekt dela večji, če bodo rešena osnovna vprašanja standarda (prehrana, sta-

novanjsko vprašanje, otroško varstvo, rekreacija itd.).

Družbeni standard pa je odvisen od produktivnosti dela, torej od angažiranosti ljudi pri delu, strokovnosti, medsebojnih odnosov in odnosov do dela.

Če je torej človek najvažnejši faktor ob delovnih sredstvih in predmetih dela, je skrb za tako imenovani človeški faktor sestavni del dobro izvedene organizacije dela in kadrovske politike. Strokovno organizirano in uspešno delo socialnih služb prispe-

Delavci Tovarne močnih krmil v Pivki.

va k osnovnemu cilju delovne organizacije — učinkovitemu poslovanju in izpolnjevanju nalog v našem gospodarskem in družbenem sistemu.

Socialna služba ima v gospodarski organizaciji dvojen pomen: z aspekta delovne organizacije in širšega družbenega interesa prispeva socialno delo k učinkovitosti delovnih organizacij (ekonomičnost, rentabilnost), s človeškega aspekta pa je naloga socialnega dela razvijanje psihično in fizično zdravega človeka, zadovoljnega na svojem delovnem mestu. Mato Šoljčič

Perutnina od danes do jutri?

(Nekateri pogledi delavcev perutninskega kombinata »Pivka«)

Zeleni plani, ki opredeljujejo intenziven razvoj kmetijstva v celoti, zlasti izkoriščanje vsakega pednja rodne zemlje, imajo daljnosežni reoslučnijski pomen. Prehrana, ki je v svetovnem merilu problem številka ena že danes postaja iz desetletja v desetletje vse večja postavka v družinskem proračunu tudi v razvitim svetu, kar je enako pri nas. Napovedi futurologov pa, naj so še tako prečne, morajo osvetliti vsakega razmišljajočega potrošnika, da so kompleksi bioloških procesov navzlic silnim dosežkom tehnike in bogatim oblikam industrijskega blaga kot rezultatom človekovega uma in rok, docela suvereni, da takorekoč omejujejo človekov pohod v neznan in ga postavljajo pred eksistenčno preizkušnjo: ali bomo v prihodnjih desetletjih uspeli rešiti dvojno uganko, ki terja od nas vse več posega v parcialne naravne procese s ciljem razviti produktivnejšo tehnologijo proizvodnje živil, hkrati pa s takimi posegi ne bi smeli rušiti ravnotežja v naravi, ker je njena integriteta sila zamotana celota in pogojuje življenje.

Za razliko od poljedelske proizvodnje, te primarne proizvajalke osnovnih živil, ki je še izredno podvržena naravnim vplivom (vreme, rastlinske bolezni in drugi škodljivci, povodnji, erozije itd), ima živinoreja kot predelovalka rastlinske krme več možnosti da izrabljuje tiste biološke zakonitosti, ki gredo vstric z intenzivno produkcijo, druge neželjene pa korigira z umetno urejenim ambientom, znanstveno sestavljenim obrokom hrane in z veterinarsko profilaktično zaščito pred boleznimi.

Dasiravno je govedo najracionalnejši biološki stroj, zlasti za našo, jugoslovansko nacionalno ekonomijo, saj predeluje voluminozna in s celulozo bogata rastlinska krmiva raz ogromnih površin v tržno najbolj cenjene beljakovine (meso in mleko) za ljudsko prehrano, ima perutnina pred njim nekatere komparativne prednosti:

- Velika proizvodna fleksibilnost zaradi kratkega generacijskega ciklusa omogoča naglo in prožno prilagoditev razmeram na zunanem in notranjem trgu. Prednost, ki bi morala zlasti zanimati koordinativna telesa pri izvršnih organih, ki vsklajujejo ponudbo s povpraševanjem ter cene živčnih artiklov.

- Iz istega razloga je perutnina klasični predmet proučevanja genetikov; kljub temu o njenem proizvodnem potencialu nikakor ni bila izrečena zadnja beseda, nasprotno (za enak heterosis je pri govedu potrebno vložiti mnogokrat toliko let selekcijskega dela) — genetika nima meja, samo pot je vse težja.

Nagla rast, velika nesnost, izreden izkoristek krme in odpornost proti določenim boleznim so nasledki odbire in križanja perutnine.

- Med gospodarsko zanimivimi domačimi živalmi ima perutnina najintenzivnejšo presnovo, zato jo rentabilno krmimo z močnimi krmili. Po podatkih Euribrida iz Holandije so v izkoristku krme velike razlike, v grobem, da se s 100 tonami živalske krme more zrediti naslednje količine animalnih proizvodov;

- 70 ton rib
- 50 ton brojlerskega mesa
- 50 ton zajčjega mesa
- 35 ton konzumnih jajc
- 30 ton svinjskega mesa
- 18 ton govejega mesa

Iz istega vira zvemo, da bi se dalo brojlersko meso še poceniti z boljšim izkoriščanjem reprodukcijskega materiala in proizvodov, kot so:

- uporaba živalskih iztrebkov za sestav krmnih mešanice (pri govedu se že uporabljajo);

- za 1 kg prirastka bi se lahko porabilo manj krme, kolikor bi piščance pitali kontrolirano in ne po sedanjem načinu, ko jim nudimo obrok na voljo;

- prihranki pri stroških ogrevanja so odvisni od boljše termoizolacije zidov in stropa, povratne ventilacije in sistema ogrevanja;

- sedanji način osvetljevanja bi lahko pocenili z restrikcijo luči, zlasti pri kontroliranem krmljenju;

- izopolnjen transport piščancev bi lahko zmanjšal poškodbe, ki nastajajo med lovljenjem, nakladanjem in prevozom v klavnico;

- na vidiku je tudi izredno pomemben korak v razvoju brojlerske proizvodnje, kot je pitanje brojlerjev v kletkah. Pomemben zaradi čedalje dražje stelje in zaradi izkoriščanja iztrebkov, ki vsebujejo še okrog 12 % koristnih sestavin krme.

- Z medicinskega stališča se v dietetiki priporoča zmeraj bolj takoimenovano belo meso (zajčje, telečje, piščančje) bolnikom, otrokom in umskim delavcem. Vemo, da je med zaposlenimi vse več delavcev pri tekočem traku ali pa opravljajo druga fizično lažja, toda psihomotorno zahtevna dela.

Tolikošne količine nizkokaloričnih biološko vrednih animalnih beljakovin (mesa in jajc) zmorejo proizvesti samo sodobno tehnološko zasnovane in organizirane perutninske farme, ribogojnice ter sladkovodno in morsko ribištvo, kolikor kuncjerejo trenutno še zanemarimo.

- Nemale možnosti za izvoz perutninskega mesa se nakazuje v prehrabnih navadah dežel v razvoju, ki se naglo razvijajo, zlasti arabske. V poštev bi lahko prišel tudi izvoz domače selekcije, kolikor bi se program Raziskovalne postaje Rodice uresničil, tehnologije in opreme..

Perutnina je spričo primerne kosovnosti in embalaže prikladna za predelavo, distribucijo, transport in uporabo hladilne tehnike, tako za sveže kakor zmrznjeno blago.

VZREJA PERUTNINE SE Z DRUGE STRANI

Negativne plati pri vzreji perutnine so v glavnem naslednje:

Zaenkrat še uvažamo večji del plemenskih živali, nekatere surovine in aditive za krmila, delno opremo ter preventivne preparate.

Naravna sprega med rastlinsko proizvodnjo postavlja perutninarje v izjemno nezaviden položaj, saj smo za razliko od govedareje obligatno vezani na uvoz sojine moke. Položaj, ki nas samodejno potiska na tirnice mednarodne izmenjave dela. Medtem, ko bi se dalo vse druge našete dobrine postopoma docela zamenjati z domačimi dosežki, se dajo le delno pridelati doma, ker Jugoslavija na tem področju še nima tradicije in ne dosegamo zadostnih pridelkov, dasiravno se zadnje čase vlagajo veliki napor v to kulturo. Proizvodnja kvalitetne ribje moke je tudi vprašljiva, ker je odvisna od naravnih morskih bogastev in morskoga ribištva, ki se pri nas ne razvija v zadostni meri. Da se jo resda zamenjati s kvalitetno mesno moko, ki je seveda spet ni dovolj na razpolago, saj se pri nas živalska trupla in mesne odpadke še zdaleč ne predeluje v celoti.

Z drugimi besedami, odvisni smo od uvoza strateških krmnih surovin v večji meri, kot smo trenutno sposobni, da uvoz krijemo z izvozom in potrebno bi se bilo organizi-

rati tudi v smeri substitucije teh. Zakaj po vrednosti je v enoti našega finalnega proizvoda od 20—25 % uvoženega reprodukcijskega materiala.

PREUSMERITEV PROGRAMA »PIVKE«

Pri realiziranju in vsklajevanju programa iz leta 1969, ko je podjetje začrtalo desetletno traso razvoja posameznih enot, smo se morali zamisliti nad njim, zlasti ob sprejemanju srednjeročnega načrta za obdobje 1975—1980. Izhajali smo iz republiških ugotovitev in iz lastnih zapažanj:

- da se proizvodnja perutninskega mesa v Sloveniji razvila v zadnjih petih letih do nesorazmerno velikih kapacitet ter da ji družbena skupnost ne nudi pomoči, kakor jo denimo daje zeleni plan drugim vejam živinorej. S tem se seveda docela ne strinjamo, ker nas ta odnos prizadene. Ne samo, da ne upošteva rezultatov, ki smo jih z žrtvami in naporom ne ravno lahko dosegli, omejuje tudi naš napredek, kajti intenzivna panoga ne prenaša dobro zastojev,

- da se v drugih republikah načrtuje mimo razvojnih zmognosti obstoječih kapacitet v državi, kar more voditi bodisi v izjemno hiperprodukcijo, bodisi še verjetneje v nezdravo pomanjkanje surovin iz uvoza,

- da bo najbrže postalo vprašljivo, kako plasirati viške slovenske perutninske proizvodnje v druge republike in pod kakšnimi pogoji; že danes se čuti zapiranje integralnega jugoslovanskega tržišča po področjih in celo republikah in

- da smo v precejšnji meri vezani na uvoz in v živo zavedamo devizno bilanco.

V luči takih ugotovitev in ob spoznanju nekaterih slabosti v organizaciji in šibkih točkah v tehnologiji proizvodnega procesa smo zavestno korigirali obstoječi desetletni razvojni program:

Sprejeto leta 1969 20.000 ton mesa v 1980. letu.

Sprejeto leta 1975 15.000 ton mesa v 1980. letu.

Namesto večjega obsega, ki je bil predviden, smo se odločili za postopnejšo rast (od 9 na 5,8 % na leto) in kvalitetne premike v proizvodnji in sa-

moupravni strukturi. V razdobju 1976—80 bomo združeni delavci in kooperanti investirali v naslednje pomembnejše objekte:

	v 000 din
gradnja silosov	33.000
izgradnja 3 farm	60.000
valilnica	30.000
rekonstrukcija klavnice	20.000
rekonstrukcija TMK	17.000
vojni park	15.600
obrat za predelavo mesa	20.000
stroji za mehanično delavnico	800
predstavništva	7.500

(Nadaljevanje na 4. strani)

Perutnina od danes do jutri?

	v 000 din
sovlaganja v modernizacijo trgovine	3.000
brojlerska vzrejališča	54.480
kamioni za prevoz zaklancev	3.090
silosi	4.800
kamioni za prevoz rinfuza	3.300
skladišče za steljo	1.000
Skupaj:	273.570

Vzporedno s tako proizvodno zasnovano smo k razvoju združenega dela v kombinatu postavili naslednji moto:

Najti je treba pot, najkrajšo in čimprej, da se usposobimo za izvoz dobrišnega dela naših proizvodov. Gre torej za realizacijo naloge, kako omiliti pritisk na domače, v prihodnje morda zasičeno tržišče, hkrati pa se vključiti v mednarodno delitev dela. Gre za to, da se pridobijo devizna sredstva, ki jih družbena skupnost daje za neobhodni uvoz (soja, ribja moka, dikalcijski fosfat, sestavine premikov nekateri kemoterapevtiki in delno tudi oprema).

KAM IZVAŽATI IN KAKO SE ZA TO ORGANIZIRATI?

Vprašanje, ki zanesljivo ne zadeva samo kombinata »Pivka«, temveč eksistenčno aktualno za vse slovenske in druge večje proizvajalce v državi, kliče k zblizovanju, povezavi ter enovitem nastopu.

Prav gotovo se bomo v koordinirani program lažje vključili proizvajalci, ki bomo pri sebi doma, ustvarili za to pogoje in proizvodnjo dvignili na ekonomsko učinkovitejši nivo, kakor je danes. Danes je pri nas s precejšnjo zamudo zelo aktualno geslo — izvažajte v nerazviti svet, ki ponekod skokoma napreduje in išče primerne gospodarko-politične vezi.

In dejansko so največje možnosti perutninarjev v izvozu v arabske dežele, dežele, ki so ne samo velik potrošnik perutninskih proizvodov, temveč tudi deficitarne na osnovni surovini za krmne mešanice, namreč nimajo koruze.

Pri nas se načrtuje povečano proizvodnjo in izvoz koruze. Perutninarji mislimo, da se da koruzo izvoziti z večjim ekonomskim učinkom v kolikor jo z lastno tehnologijo in delom vgradimo v meso, oplemenitimo njeno vrednost, seveda ob višjem tehnološkem in organizacijskem nivoju, kot ga premoremo proizvajalci perutnine že danes.

To slednje je treba močno poudariti, ker razvite dežele, kot so Holandija in druge, ne držijo križem rok, saj nudijo nekaterim nerazvitim državam kar celovite programe tovrstne proizvodnje, sodelovanje pa podprejo z delnim kreditiranjem in izdelano tehnologijo za povrh. Takšen drenj nam torej narekuje, da se usposobimo in organizira-

mo v toliki meri, da bomo ne samo politično sprejemljivejši, temveč tudi konkurenčni in po kvaliteti vsaj enaki drugim ponudnikom, v poslovnih odnosih pa solidnejši od konkurentov.

Ne gre torej samo za izvoz mesa in jajc, možnosti so enako velike ali morda še večje v tesnejši poslovni povezavi, se pravi v izvozu opreme in tehnologije, eventualno v izvozu domače provenienčne, morebiti tudi v vezani prodaji koruze. Naloge so torej kompleksne; povezati se je treba s proizvajalci opreme in proizvajalci koruze, z ustreznimi institucijami in izvoznimi organizacijami, da ne omenjamo republiških in zveznih organov, ki bi morali take velikopotezne načrte budno spremljati in negovati. Brez dvoja slednji ne morejo kaj prida ukrepati, dokler se proizvodna baza ne organizira in usposobi za nastop.

ORGANIZICIJA KOMBINATA

Že tretje leto poslujeta dve TOZD, in sicer TOZD Perutninska proizvodnja, ki zajema faze proizvodnega ciklusa, vključno zakol, razen vzreje brojlerjev. Vzreja oziroma pitanje brojlerjev se odvija zgolj v TOZD Obrat za kooperacijo. Obe imata sedež v Neverkah kakor pri novi klavnici. Pokazalo se je zelo nazorno, da je poslovanje kombinata z ustanovitvijo TOZD vse bolj urejeno in učinkovito. Ni težko opaziti, da je TOZD Perutninska proizvodnja, ki vključuje matične farme, tovarno krmil, valilnico, klavnico s hladilnico in kafilerijo, prevelika nefunkcionalna ter jo je težko upravljati in voditi. Za del tega se načrtuje, da bi že letos začrtali poslovne in tehnološke meje novih sestra ko bi bile:

TOZD Obrat za reprodukcijo (matična jata, valilnica s sortirnico)

TOZD Tovarna krmil

TOZD Klavnica

Torej iz dveh nastanejo štirje samostojni gospodarski organizmi. Nedvomno se s številom večjajo stroški tako s knjigovodsko dejavnostjo kot tudi z upravno funkcijo nikakor pa ne morejo odtehtati:

- boljše organizacije dela in večje discipline
- neposredna vodenja,
- zasledovanja stroškov v obratih in

● samoupravne odgovornosti pri odločitvah obratov. Poslovanje med TOZD prinaša dinamiko, vsaj v naših razmerah terja razčiščevanje odnosov, kontrolo kvalitete proizvodov v poedinih tehnoloških fazah, sklepanje dogovorov in internih cenikov, kar vse poteka zagreto, vse do hude krvi. Skratka angažiranost, ki prinaša racionalnejše rešitve in opazne prihranke.

Z novo organizacijo bomo spremenili tudi medsebojne poslovne odnose. Prešli bomo iz tržnih, deklariranih v samoupravnem sporazumu med TOZD na dohodkovne, seveda dogovorjene in v povezavi z realizacijo finalnega produkta na trgu po principu vložnih sredstev in dela.

To pa ne pomeni uravnolovke, ker bomo zniževanje stroškov po sprejetem merilu stimularili. Pomeni tudi, da se krizna in konjunkturna obdobja ne bodo odražala samo na poslovanje klavnice, ampak proporcionalno na vse enote, vključno kooperante.

PROIZVODNE ZMOGLJIVOSTI IN TEHNOLOŠKI NA-PREDEK

»Pivka« kakršna je, ni hodi-la ravno začrtane poti, zakaj ob njeni ustanovitvi pred 17 leti in nekaj kasneje so bili

sprejeti koncepti podjetja, ki jih je praksa docela zavrгла. Zaradi pomanjkanja sredstev in nepoznavanja tehnologije se je vršilo adaptacijo, kar vse se v urejanju in usklajevanju novih kapacitet s stari-mi otepa še danes in terja nove, dodatne napore kolektiva, zlasti v obdobju intenzivne rasti 1970—1975.

Medtem, ko so nekatera večja podjetja s perutninsko dejavnostjo že rekonstruirala in sodobno opremljala pred leti zgrajene nove obrate, smo v Neverkah čakali na žegen ene ali druge občine pri lokaciji klavnice. Tako se pri »Pivki« od 1962. leta vse do novega klavniskega kompleksa ni zgradil noben kapitalni objekt, tem bolj mrzlično smo zato krpali nastajajoče vrzeli. No, vsako zlo ima svojo dobro plat, namreč dočakali smo nov vodovod in klavnico locirali na robu Brkinov, tam, kjer je bilo največ delovne sile.

Vzporedno smo izgradili tudi nove farme za matične jate, rekonstruirali staro valilnico in tovarno krmil, v kooperaciji z zasebniki pa je izgradnja izredno živahna že od konca šestdesetih let. Danes razpolaga kolektiv, sestavljen iz 650 delavcev in 350 kooperantov, z naslednjimi zmogljivostmi:

— Matična jata	— novi objekti	80.000 kokoši
	— stare kurnice	40.000 kokoši
— Reja jajčaric		60.000 letno
— Prodaja en dan starih jajčaric		200.000 letno
— Valilnica s sortirnico		12 milijonov en dan starih piščancev letno
— Tovarna krmil		50.00 ton krmnih mešanic
— Pitanje brojlerjev v kooperaciji		10 milijonov letno
— Perutninska klavnica za		15.000 ton mesa
— Predelovalnica klavniskih odpadkov, ki je vsklajena s klavnico		
— Hladilnica za		1.000 ton globoko zmrznjenega mesa

Podjetje je bilo potemtakem vse do nedavna naravnano k večanju proizvodnje, v zadnjih dveh letih pa smo s preusmeritvijo programa, ki temelji na iztočnicah srednjeročnega načrta in respektira možnostne skupne akcije SOZD slovenskih perutninarjev, sprejeli nove zamisli o izgradnji in dejavnosti posameznih sektorjev ter proizvodnih enot.

Predvsem smo morali reševati stisko s kadri, ki jo je mesna kriza še podaljšala. Z izpopolnjenostjo zasedbo načrtujemo novosti na vseh koncih in krajih. Ne gre za velike investicije, niti za revolucionarne spremembe. Družbena klima, ki veje novega utesavnega duha, nam omogoča, da se konsolidiramo, tako proizvodno kot samoupravno. Zaostruje se odnos do materialnega poslovanja in discipline, glasno se razčiščuje odgovor-

nost strokovnih in vodilnih delavcev. Uvaja se individualno plačilo po rezultatih dela in neučinkovitost se politično obravnava.

Nesporno brez naložb v nove obrate ne bi šlo, zato smo si postavili nalogo, da obnovimo vse prizvodne enote, ki še ovirajo sodoben koncept vzreje in obdelave, kakor tudi predelave naših proizvodov, kar vse naj vodi k potencialnemu cilju 15.000 ton mesa, od tega pa do 20 % izvoza.

Racionalizacija transporta in razvoj krmne v razsutem tovoru so v teku.

Ob postopni in zmerni rasti si bomo prizadevali dodelati in izboljšati tiste prvine v procesu dela, ki nam bodo omogočile cenejši nastop na tržišču in vrhu tega asortiman proizvodov, ki jih po-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Perutnina od danes do jutri?

(Nadaljevanje s 4. strani)

trošnik zahteva in pričakuje.

A v sodelovanju s partnerji se bo treba podrežati skupnim ciljem — predvsem izvoznim pogojem in za to potrebni specializaciji. Tozadevno bo treba še nadalje krepiti marketing službo, najbrž v okviru SOZD.

Brez izobraževanja tudi ne bo šlo, zlasti dopolnilnega na delovnih mestih. Trunutno je vsak šesti delavec dokončal srednjo, višjo ali visoko šolo, slednjih je štirindvajset, mnogo pa jih šolanje nadaljuje na drugi ali tretji stopnji. Podjetje štipendira številno učecho se mladino na srednjih šolah. Pomembna je tudi pestrost profilov.

KOOPERACIJA DA, TODA KAKŠNA VSEBINA IN OBLIKA

Kar zadeva kooperacijo (33 delavcev in 350 kooperantov) so rezerve še tudi velike, predvsem v delu rejcev. Razlike med najuspešnejšimi in povprečnimi kooperanti so izredno velike, seštete pomenijo stotine starih milijonov prihrankov na leto. Trudimo se ustvariti take kooperativne odnose, da bi te notranje rezerve izbezali na planu, vendar gre tu za enak proces, kot je denimo samoupravljanje. Akter v proizvodnji mora sam spoznati, kaj pomeni natančno delo, natančno knjigovodstvo in kaj je v reji brojlerjev ekonomično. Pospeševalna služba svetuje, ali celo zahteva vzrejo po predpisani tehnologiji, odziv pa je seveda individualen. Nasploh so kmetovalci, najbolj pa rejci, povprečni, po večini taki, ki hodijo v službe in na delo in si z rejo piščancev ne belijo glave. Dokler gre, gre.

Zakon o združenem delu nam bo precej pomagal iz zagate, v katero nas je pripeljala sedanja praksa, ki smo jo živeli brez norm in zakonske podlage o obnašanju in odnosih Obrat: član. V nekaterih pogledih smo zakonska določila že pred leti prehiteli — zato je delovna skupnost kooperacije TOZD v pravem pomenu besede. V pokojninsko-invalidsko zavarovanje je vključeno okrog 80 kooperantov.

Naši cilji v kooperaciji so: V nadaljnji izgradnji zidati pitališča, ki bodo racionalna v pogledu ogrevanja in ventilacije, ne preveč velika — največ do 15.00 živali v turnusu, kolikor zmore obvladati en rejec.

Kirna je relativno malo zastopana v stroških za 1 kg brojlerja — komaj za okrog polovico, kar pomeni, da je udeležba drugih stroškov prevelika. Vsled česar moramo hitreje zniževati tako stroške obrata kakor kooperanta. Zla-

sti se porabi preveč živega dela; veliko je še malih kooperantov, ki predstavljajo polovico vzrejenega prostora.

Nekatere republiške institucije pripravljajo nove kriterije o odnosih Obrat: član.

Sedanji način ni v skladu z združevanjem dela in sredstev. Preveč izstopa zasebni interes, premalo je družbene zavesti in ravno ustrezen način skupnih naložb bi to pomanjkljivost lahko korigiral. Težnja je tudi, da bi se z družbenimi dogovori v okviru republike preciziralo kreditne, dohodkovne, socialne in solidarnostne odnose med delavci in kooperanti v združenem delu.

PROGRAMI SOZD SE LENO ODVIJAJO

Pravijo, da nas v okviru sestavljene organizacije družijo za začetek predvsem skupni cilj — ugotovitev rodiške selekcije. Menimo, da temu ni docela tako. Številni skupni smotri nas lahko v enaki meri razdružujejo. Gre pač za dilemo: ali se gremo prestižni spopad, ki prinaša trgovcem čezmeren zaslužek, našim kolektivom pa breme, ali pa bomo sčasoma le spoznali, da smo vsi skupaj majhni, da bi uspešno izpeljali naloge, ki smo jih uvodoma apostrofirali kot skupne cilje eksistenčne narave.

Pri domači selekciji smo pripravljeni sodelovati, kolikor se bodo programi nadaljevali z vso potrebno poslovno vneto, zakaj imeti nekaj proizvodnih genov je komaj polovica uspeha, če jih ne moremo al ne znamo potrjevati v gospodarstvu in nimamo žilice za to. Nikakor seveda ne moremo kar čez noč opustiti uvožene plemenske živali, ker je domača provenienca še premalo kompaktna in zanesljiva.

Prvi praktični dosežki so pokazali, da se Prelux približuje renomiranim hibridom, vendar so razlike v teži ekonomsko še tolikšne, da bi nagli in enostranski prehod ogrozil razvojne načrte podjetja.

Pribiti je treba, da ima Prelux dobre in zanimive proizvodne sposobnosti, vendar je potrebno še veliko dela in sredstev, da bo v celoti odgovarjal potrebam proizvajalcev in v končni konsekvenci tudi žepu potrošnika.

Naloge SOZD smo nakazali in menimo, da so zelo aktualne, vse v cilju skupnega nastopa pri pocenitvi in plasmu naše robe.

V pogledu izvoza želimo ustvariti trajne programe in tendence, pri čemer pričakujemo podporo skupnosti, zlasti v prvih letih; pričakujemo, da bo naše blago deležno ena-

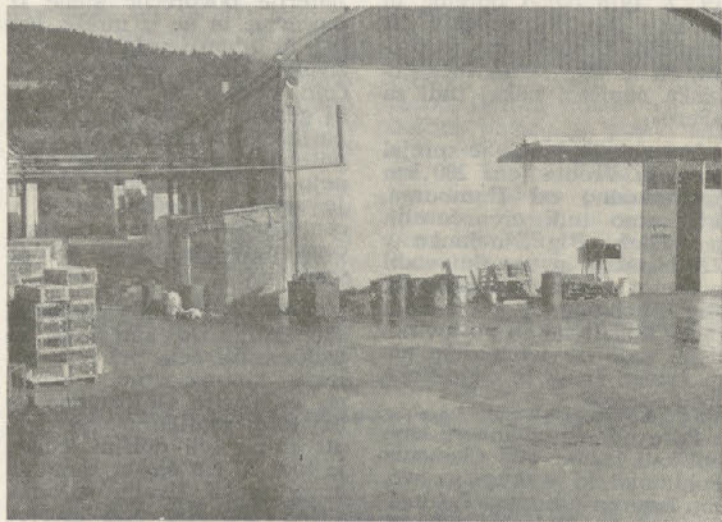
ke pozornosti kakor za primer izvoza svinjine in govedine, ki imata drugačen status v izvozu.

DA ZAKLJUČIMO

Zeleni plan, kot ga pojmuje v SR Sloveniji, razvoja perutninarstva ne favorizira, kot sicer to počno nekatere

druge republike. Vseeno smo prepričani, da se bosta vloga in mesto te branže še bolj utrdila, zlasti kolikor se realizirajo naši cilji glede izvoza in če ne bo prišlo do motenj tržišča z nepremišljenimi intervencijami, kot se je to dogajalo v jeku zadnje mesne krize.

Vital Turnšek

Opozorilo opravičencem do zdravstvenega varstva pri regionalni zdravstveni skupnosti Maribor

Na pobudo zdravstvenih organizacij z območja podravske občine opozarjamo vse upravičence, da morajo ob uveljavljanju neposrednega zdravstvenega varstva predložiti veljavno listino, s katero dokazujejo lastnost zavarovanca ali družinskega člana zavarovanja, kateremu zagotavlja pravico do neposrednega zdravstvenega varstva regionalna zdravstvena skupnost Maribor.

Veljavna listina je zdravstvena izkaznica (zavarovanca-delavca), v kateri potrditev ni starejša od 30 dni. Zdravstvena izkaznica je veljavna dokaz upravičenosti do zdravstvenega varstva samo skupaj z osebno izkaznico, če je ta upravičencu izdana. (Občan lahko dobi osebno izkaznico po dopolnitvi 16. leta, mora pa jo dvigniti ob dopolnitvi 18. leta starosti.)

Regionalna zdravstvena skupnost Maribor pokriva iz združenih sredstev stroške zdravstvenega varstva samo za tiste zavarovance, ki v obliki prispekov za zagotavljanje zdravstvenega varstva združujejo sredstva v okviru zdravstvenih skupnosti na območju podravske občine, in za njihove družinske člane. Zato smejo zdravstvene organizacije zahtevati od oseb, ki ob uveljavljanju neposrednega

zdravstvenega varstva z veljavno listino ne dokažejo lastnosti upravičenca do zdravstvenega varstva, plačilo zdravstvenih storitev, razen če gre za nujno zdravstveno pomoč.

Prosimo vse upravičence do zdravstvenega varstva, da upoštevajo ob uveljavljanju neposrednega zdravstvenega varstva naše opozorilo, ker bo upoštevanje teh napotkov samo prispevalo k boljšemu sodelovanju med upravičenci in zdravstvenimi organizacijami, posredno pa tudi vplivalo na skrajšanje čakalnih dob pri uveljavljanju določenih oblik zdravstvenega varstva.

Regionalna zdravstvena skupnost Maribor

Cene sladkorja se ne bodo spremenile

Govorice o podražitvi sladkorja so izvirne iz trte. Sladkorja je dovolj. Letos rekordna letina sladkorne pese. Sladkor pa se v prodaji na drobno ne bo podražil, čeprav se v zadnjem času širijo govore o tem, je izjavil direktor Poslovnega združenja industrije sladkorja Jugoslavije, ing. Milorad Džomba.

Delo, 28. 8. 1976

Strokovni obisk, izlet in srečanja

Ogled opreme in tovarne v ZR Nemčiji

Dimitru je organizirala od 19. 7. 1976 ogled opreme in tovarne Big Dutchman v ZR Nemčiji. Urednik me je prosil, da iz tega strokovnega obiska napišem nekaj tudi za »Pero«.

V torek 20. 7. nas je sprejel v kraju Vechta (cca 200 km jugozahodno od Hamburga, kjer smo tudi prenočevali), na sedežu Big Dutchman v ZR Nemčiji in vse dni vodil podjetni vodja prodaje pri Big Dutchman, ki je obvladal poleg komercialnih poslov odlično tudi vse tehnološke podrobnosti živali in odgovarjaljoče opreme.

Po uvodnem razgovoru smo obiskali farme, last Clements Pohlmann, ki je skupno s svojim bratom Antonom Pohlmannem skoraj izključni odjemalec Big Dutchman opreme.

Farma Clements

Pri prvi farmi Clements Pohlmann smo videli vzrejo belih Shaver in rjavih Waren jarčk v Flät Deck baterijah, katerih je bilo v objektu šest vrst. V eni kletki dimenzije 208 cm × 106 cm × 40 cm vzrejajo 60 kom belih ali rjavih jarčk, od prvega dne starosti do 20. tedna. Nad dvema kletkama je gorela ena kletka kapacitete 1.300 kcal/uro. V objektu s stropnimi ventilatorji so vzrejali na ta način pri koncentraciji 17 do 20 živali na m² 25.000 jarčk. V drugem objektu pa smo že videli vzrejo jarčk v 4. etažnih Compact Big Dutchmanovih baterij, ki že izpodrivajo »Flät Deck« sistem. V objektu z dimenzijami 70 m × 14 m × 2,5 m je bila tu koncentracija že 50 živali na 1 m² podne površine. V objektu je bilo šest vrst omenjenih baterij, med posameznimi vrstami 70 cm, kletke pa so bile dimenzij 79 cm × 40 cm. V takšni kletki vzrejajo 18 živali do 20. tedna starosti. Z DSP vselijo srednje dve etaže kletk (kjer je pet niplov na kletko), na kar jih po četrtem tednu starosti preselijo 50 % iz tretje etaže in 50 % iz druge etaže v prvo etažo, kjer so enako kot v četrta etaži le trije nipli.

Da se omogoči kolikor toliko enakomerna razporeditev svetlobe, so žarnice na višini srednjih etaž baterij. Vsekakor je pri jarčkah v baterijah prve dni najvažnejše pravilno in enakomerno ogrevanje živali po vsem prostoru. Kot najbolj racionalno priporočajo ogrevanje s toplo vodo prek radiatorjev, ki so razporejeni zelo na gosto okrog in okrog po vseh notranjih stenah objekta. Proizvedeni gnoj pada skozi žičnato mrežo na eternitno ploščo, od katere ga

odstranjuje strgalo za šičenje vsakodnevno na sredino kjer pada v centralni kanal. Značilno je, da imajo Compact baterije povprečne stene iz pločevine in ne iz mreže, kar naj bi zmanjševalo stres pri živalih; vlečne verige, ki vlečejo strgalo za odstranjevanje genoj iz posameznih etaž pa tečejo ob strani baterije v posebnem žlebu ter tako ostanejo čiste in trajnejše, dočim je spodnja vlečna vergia v centralnem kanalu z nerjavečega materiala in zato seveda dražja.

Objekt je imel prvotno stensko ventilacijo, katero pa so nadomestili celo pri tem objektu, ki ima strop, s stropno ventilacijo. Objekt ima sedaj torej ventilatorje na stropu in po celi dolžini le-tega je tudi 30 cm široki kanal za dovod zraka. Živalim so omogočili š številom ventilatorjev izmenjavo 8 m³ zraka na eno jarčko. V vzreji nismo videli razlike v številu živali na kletko, pa bodisi, da so vzrejali bele ali rjave živali. Pri nesnosti pa dajejo na kletko šest belih ali pet rjavih živali — seveda je tudi to odvisno izključno od teže omenjenih živali.

Tretja Pohlmannova farma v Moorcampu s 100.000 nesnicami, ki smo si jo ogledali, je bila zgrajena 1967. leta s troetažnimi baterijami s koncentracijo 25 kom. nesnic na m² podne površine. Prvo so imeli ročno pobiranje jajc, nato pa so zelo enostavno preuredili na avtomatsko zbiranje jajc v sortirnico. Ob času ogleda je bil torek in videli smo tekoče trakove, prenatrane z jajci, ker ob sobotah in nedeljah ljudje v sortirnici ne delajo, pa se je ta konica z jajci še v torek zjutraj poznala. Kletke so dimenzije 48 cm × 45 cm, v katerih je pet rjavih, odnosno šest belih kokoši. V objektih dolžine 50 m je 30 vrst, v objektih s 100 m dolžine pa le 15 vrst baterij. Razdalja med vrstami baterij je 75 cm. Objekti so s stropom, kjer so nameščeni tudi ventilatorji, dovod zraka pa je kombiniran skozi strop, odnosno ob steno. Sortirnica, ki je priključena neposredno ob objekte, je opremljena s sortirnimi strojem znamke Staalkat, s kapaciteto sortiranja 12.000 kom. jajc na uro, na katerega pripotuje direktno iz objektov (troetažnih baterij) po tekočem traku v treh vrstah. Za določene stranke pa jajc po dogovoru sploh ne sortirajo in priključijo tekoče trakove iz objektov na pakirni stroj. Takšna jajca lahko seveda prodajajo ceneje. V melanzirnici (imajo 5 % nartih jajc) imajo Miele stroj za melanziranje jajc. V sortirnici imajo zaposlena dva stalna delavca, drugih pet žensk pa dela po dogovoru honorar-

no, ko jih pokličejo — najamejo.

Četrta Pohlmannova farma je bila zgrajena 1969. leta za 100.000 belih Shaver kokoši. Na sploh ima Pohlmann cca 90 % kokoši, ki proizvajajo jajca z belo lupino in le 10 % z rjavo lupino. Obratno pa imajo na primer Francozi v sled lastne proizvodnje koruze in zaradi tega nižjih proizvodnih stroškov 90 % rjavih nesnic, ki seveda zlahka konkurirajo tozadevni nemški proizvodnji z rjavimi jajci. V sortirnici smo videli dva sortirana stroja Staalkat, enega s kapaciteto 12.000, drugega pa 18.000 jajc na uro. Ob vsak stroj je priključen pakirni stroj, ki sortira odnosno nersortira jajca, ki pridejo po trovrstnem tekočem traku iz objekta, avtomatsko nalaga na vložke.

Oprema v farmah

Vsaka farma, ki smo jo videli, ima seveda lasten agregat za redno oskrbo z električno energijo v času eventuelnega izpada. Proizvedenega gnojca (5.000 nesnic proizvede dnevno 1 m³ gnojca, podzemne greznice — skladišča pa morajo vsled neenakomernega plasmaja gnojca imeti prostora najmanj za 100 proizvodnih dni) ne krmijo živalim, ker je to pri njih prepovedano, niti ga ne sušijo, ker je to po njihovih zkušnjah predrago, pač pa ga v času sezone prevzamejo kmetje, ki pa oskrbujejo kasneje ob času žetve, farme za protiuslugo s slamo.

Nazadnje smo si tega dne ogledali še Big Dutchman tovarno opreme, v 80 km oddaljenem kraju Mele. Poleg troin štiri etažnih baterij in druge opreme tu izdelujejo tudi baterije, imenovane »Univerza«, ki so slične baterijam »Kalifornija«, so troetažne, gnoj pa pada direktno v centralni kanal, kjer lahko, odvisno od globine le-tega, leži tudi nesno periodo. Tu izdelujejo tudi verige za raznašanje krme za vse tipe baterij, ki je ugodnejša s tehnološkega stališča kot sistem drsečih dozirnih posod, kakršne imajo na primer baterije tipa Salmet. Mreže za baterije pa še vedno vse uvažajo iz Belgije.

V sredo, 21. 7. se nam je na sedežu Big Dutchman v Vechti priključil tudi direktor Dimitre na Dunaju g. Gilber van Putte. Pripotoval je v Vechto naravnost iz Češke, kjer je bila v Big Dutchmannovih baterijah pravkar zaključena vzreja 45.000 kom brojlerjev s koncentracijo 35 kom na m² podne površine. Povedal je, da so dosegli brojlerji v baterijah na Češkem klavno težo (1,5 kg) 1 teden prej (42 dni) v kooperaciji z vzrejo na podnem sistemu (49 dni), kar po-

meni, da lahko pri baterijskem pitanju brojlerjev računamo na 1,5 turnusa na leto več. Investicija na vseljenem brojlerja (brez objekta) pa znaša za kompletno opremo 9 DM — s tem, da je treba 4 % od investicije v baterije letno predvidevati za eventuelna popravila (rezervni deli, palete, zaje, nipli itd.).

Pri farmi Schmidt

Popoldan smo si ogledali testiranje brojlerske vzreje v baterijah Big Dutchman pri firmi Schmidt Ankum. 6.000 kom 3 tedne starih brojlerjev je bilo v objektu dolžine 15 in širine 8 m (120 m²) v treh vrstah troetažnih baterij. V prvi in drugi vrsti baterij, širine 132 odnosno 200 cm, so brojlerji v vsaki etaži nerazdeljeni na mehkem perforiranem previra platnu pritrjenem na palete, med tem pa so pri tretji vrsti baterij, širine 175 cm, ki velja za tehnološko še nedognano, vendar najbolj perspektivno, brojlerji nerazdeljeni izključno na mehkem perforiranem previra platnu. Ko so brojlerji zreli za zakol, drsi paleta odnosno perforirano previra platno z zrelimi brojlerji od enega konca baterije na drugega, kjer se lovijo brojlerji v gajbe, palete pa se zlagajo v skladownice in gredo skupno z baterijami na pranje. Koncentracija brojlerjev doseže pri takšnih baterijah tudi do 50 živali na 1 m² podne površine, odnosno 33 brojlerjev na 1 m² kletkine površine. Gnoj se čisti občasno ali na koncu pitanja. Seveda mora biti ogrevanje pri baterijskem načinu pitanja brojlerjev rešeno do podrobnosti, kajti brojlerji so v baterijah mnogo bolj občutljivi na pomanjkanje toplote kot je to slučaj na stelji, kjer se lahko stiskajo in grejejo od stelje. V obstoječem poskusnem objektu je cev za ogrevanje, perforirana, in je ob obeh straneh pod stropom do konca objekta.

Perspektive za vzrejo brojlerjev

Sedanje ugodne perspektive za vzrejo brojlerjev v baterijah so sad dolgoletnega in naporenega študija ter poizkusov. Težko je napovedati, kdaj bodo stvari zrele za komercialne aplikacije, prepričan pa sem, da niso več daleč in da bodo vsled velikih prednosti, ki jih ima omejeni sistem (pocenitev gradnje objektov, boljše konverzija, hitrejša doseganje teže, manj zdravstvenih problemov in nazadnje bo začelo pitanje brojlerjev, brez čedalje bolj problematične nabave stelje, že samo po sebi predstavljati veliko prednost) tudi pri nas morali biti zelo

(Nadaljevanje na 7. strani)

Strokovni obisk, izlet in srečanja

(Nadaljevanje s 6. strani)

na tekočem z dogajnji in premiki na tem področju.

Pri proizvodnji brojlerskih staršev pa vse kaže na to, da bo nadaljnja perspektiva letih bazirala na mini kokoših, ki se bo vzrejala in proizvajala valilna jajca, v baterijah, ob čemer se bo umetno osemnjevala s težkimi petelini. Na ta način bi se proizvodnja valilnih jajc pocenila za 30 %, kar pa so seveda šele ambicije in poslovna skrivnost posameznih firm.

Ogled farme Bergman

Za tem je bil na vrsti ogled farme Bergman, v kraju Longförden, ki je bila zgrajena pred 10 leti za rejo nesnic, sedaj pa se izkorišča za pitanje brojlerjev na podu, pri čemer jim služi za nastilj slama. Brojlerje ogrevajo klimatermi grelci, na zemeljski plin, ki oddaja na uro v vzrejni objekt skozi cev 60.000 ccal. Prve tedne ogrevajo piščance še dodatno z Big Dutchmannovimi kokljami, imenovanimi »Pancake«, katere pa izključijo pri tej starosti brojlerjev in grejejo izključno s klimatermi. Objekt je 40 m dolg in 20 m širok, lesene konstrukcije, s stropom z heraklita in z lesenimi stebri. V objektu je 22.000 kom brojlerjev, ki so pili iz okroglih plastičnih napajalnikov, imenovanih Watermaster. Objekte so še dodatno izolirali ob prehodu na brojlersko vzrejo. Takšnih objektov ima farma 11. V enem turnusu ima vhlavljenih 240.000 kom brojlerjev. Zaposlena sta stalno le dva človeka. Ob vseljevanju DSP dobijo še dodatno pomoč dveh ljudi. Ko lovijo brojlerje za zakol, najamejo še dodatno 10 ljudi, ki polovijo od 10. ure zvečer do 6. ure zjutraj dva objekta, to je 44.000 kom brojlerjev, za kar plačajo vsakemu delavcu 100 DM. Brojlerje krmi 100 % z briketi z Big Dutchmannovih trakov — starter 10 dni, nato pa Finišer — ob čemer nimajo problemov s kanibalizmom. Brojlerje pita 42 dni, ko dosežejo živo težo 1300 gr. ob 3—4 % mortaliteti in konverziji krme 1,8 do 1,85 kg. Gradnja objekta stane v Nemčiji 150 DM na 1 m² podne površine (brez instalacije, cest, opreme). 1 kg Bro krmila stane 0,55 DM, kmet za zasluži od 1 kom brojlerja 0,20 do 0,25 DM.

Tovarna embalaže Big Dutchman

Popoldan smo si skupno ogledali Big Dutchmanovo tovarno embalaže, ki je v nepo-

sredni bližini upravne zgradbe. Že pred tremi leti so začeli tu v strojih oblikovati embalažo iz stiropora (poliester, stranski produkt pri rafineriji nafte), od jajčnih vložkov do transportne embalaže za pisalne stroje, radio aparate, do izdelave čolnov itd. Ker so poslednji naročniki zelo dobri plačniki, se izdeluje jajčna embalaža le kot stranski produkt. V vse večji ekspanziji jih tozadevno omejuje le transport, ker je takšna embalaža seveda zelo voluminozna in bi se takšna tovarna vsled racionalnega transporta splačala na vsakih 200 km.

V četrtek 22. 7. 1976 smo si ogledali farmo Anton Pohlmann, ki ima v šestih farmah 2,5 milijona nesnic in 900.000 vzrejenih prostorov v štirih etažnih Comact baterijah. Vzrejni objekt, 110 m dolg in 11 m širok, ima štiri vrste štiritetažnih baterij, v katerega vselijo 60.000 DSP jarčk. Objekt ogrevajo z radiatorji (dve peči na olje A 350.000 ccal/uro). Videli smo tudi eno izmed gigantskih farm nesnic istega lastnika. To so pravkar rekonstruirali in sicer so odstranili z objektov Flat Deck baterije (kjer je bila koncentracija 15 kom nesnic na 1 m² podne površine). Farma ima dva objekta, od katerih je vsak dolg 300 m (z vmesnim hodnikom, razdeljen na polovico) in širok 24 m (s podolžno steno razdeljen na dvoje), v katerih bo v vsaki od 8 enot proizvajalo 64.000 nesnic, to je skupno prek 500.000 nesnic. Troetažne baterije segajo skoraj do stropa. Razdalja med vrstami baterij je komaj 50 cm. Farma je bila v pripravi in trenutno še brez živali.

In še farma Eggalant

Farma Eggalant ima v 8 objektih, dimenzije 110 × 12 m, 240.000 kom nesnic, v petih vrstah troetažnih baterij in sortirnico z dvema Staalkat sortirnimima strojema, kapacitete vsakega 12.500 kom jajc na uro. Stroj po sortiranju pakira jajca v vložke in sicer ima vsaka kategorija jajc svoj pakirni stroj. V sortirnici je zaposlenih 19 ljudi. Na slemenu strehe proizvodnih objektov je le 5 ventilacijskih jaškov, v vsakem pa so trije ventilatorji, s kapaciteto vsakega ventilatorja 17.000 m³ na uro. Tako je iz vsakega jaška na uro izveličeno 51.000 m³ zraka. Namreč, če je dovod zraka zadovoljiv in enakomeren (v

obstoječem primeru na stroju in ob strani pri tleh) je lahko izvek zraka na enem mestu zelo velik. Ventilacija kljub temu odlično funkcioni- ra, poleg tega, da je takšen način ventilacije cenejši ker je potrebno manj kablov, jaškov itd. Na sploh bi se bilo potrebno ob nabavi ventilatorjev za nje odločevati v skladu z razmerjem porabe toka v vatih napram izveličnemu zraku v m³ na uro. Generalno vzeto so ventilatorji z večjim premerom bolj ekonomični od drugih z manjšim.

Kot zadnje smo si ogledali Farmo Bothe v Palpohlu, ki ima v enem objektu, dimenzije 50 × 12 m, 11.000 rjavih nesnic (18 kom živali na 1 m² podne površine) v troetažnih

baterijah, imenovanih »Univerza« z avtomatskim pobiranjem jajc. Širina baterij je 210 cm, višina pa 200 cm; hodnik med baterijami je 50 cm širok, kar tudi v sled konstrukcije teh baterij ob avtomatskem pobiranju jajc čisto zadovoljuje. V kletki dimenzije 48,6 cm × 45 cm, višina 42 cm na sprednjem, od- nosno 46 cm na zadnjem koncu, je vhlavljenih 6 rjavih nesnic Golden Comet. Po celi dolžini baterij je pod vsako vrsto le-teh 2 m globok kanal, iz katerega čistijo gnoj šele na koncu proizvodnega turnusa. Živali so mesec dni pred zakolom zelo vitalne in v dobri kondiciji, zrak pa presenetljivo čist.

Mr. Franc Kac

INFORMACIJE

INFORMACIJE O GLASBENI MLADINI

Glasbena mladina Slovenije, kolektivni član ZSMS v okviru SZDL, je član Muzičke omladine Jugoslavije in obenem član Mednarodne organizacije Glasbene mladine (FIJM). Glasbena mladina je družbeno in vzgojnoizobraževalna organizacija, ki s svojo dejavnostjo prispeva k skupnemu razvoju kulture in socialističnih odnosov ter vpliva na estetsko in kulturno vzgojo mladih samoupravljalcev. Naloge Glasbene mladine so razvijati kulturno in še posebno glasbeno življenje in ustvarjalnost mladih, ostriti moralno in umetniško presojo glasbenih in drugih del in se zavzemati za uresničevanje kulturnih želja in potreb svojih članov in okolja, v katere živijo in delajo.

Glasbena mladina organizira kulturne in umetniške dejavnosti — animirane koncerte, srečanja, tekmovanja, festivale in podobne manifestacije s snuje klube, aktivne, društva in ansamble. Poleg tega podpira izmenjavo izkušenj svojih članov v republiškem, medrepubliškem in mednarodnem okviru. V tem smislu organizira sodelovanje svojih članov v mednarodnem kampu v istrskem Grožnjanu in v inozemskih glasbenih kampih.

Glasbena mladina Slovenije ima lastno izdajateljsko dejavnost, v katere okvir sodi časopis GLASBENA MLADINA, ki izhaja že šesto leto in si je v tem času pridobil krog bralcev, ki presega številko 14.000. To glasilo, ki izide šestkrat na leto, poroča o delu in uspehih organizacije Glasbene mladine, obvešča o dogodkih in izglasbenega življenja, zasleduje vidnejše zanimivo

sti glasbe pri nas in na tujem, prinaša podatke o glasbenih ustvarjalcih in poustvarjalcih, ocenjuje nove plošče in glasbene publikacije ter v obliki poročil, kritik in razmišljanj skuša mladm bralcem pomagati k širši glasbeni razgledanosti in jih usmeriti h kritičnemu odnosu do glasbe.

Zaščita živine pred kužnimi boleznimi

Predlog zveznega zakona o zaščiti živine pred kužnimi boleznimi predvideva, da bodo veljali enotni veterinarski in sanitarni ukrepi proti okužbi živine v vsej Jugoslaviji. Kužne bolezni namreč ogrožajo živino v vseh republikah in pokrajinah. Osnutek zakona kužne bolezni tudi našteva.

Posebno pooblastilo je v zakonu dobil ZIS, da sme uvrstiti med našete kužne bolezni, ki so nevarne za vso državo, zlasti še, če gre za nove vrste kužnih bolezni.

Živina na tržnicah, sejmi, razstavah in drugih podobnih krajih mora biti pod stalno kontrolo veterinarske službe. Vsak lastnik živali mora takoj, ko opazi znake kužne bolezni ali zname- nja, podvzeti ustrezne ukrepe in obvestiti veterinarsko službo. V primerih, ki jih zakon posebej navaja mora imeti lastnik živali tudi potrdilo o zdravstvenem stanju živali. Posebni veterinarski ukrepi so predvideni za prevoz in transport živine, pri uvozu živine ter pri mesnih proizvodih. Zakon določa tudi zdravstvene preglede živali.

Na podlagi zveznega zakona bodo republike in avtonomni pokrajini izdale svoje republiške zakone. Skupščina SR Slovenije je že dala v javno razpravo predlog zakona o zdravstvenem varstvu živali.

Protest delavcev mesokombinata „Perutnina“ Ptuj

Številnim protestom po vsej državi zoper ravnanje avstrijskih oblasti do narodnostnih manjšin na Koroškem so se pridružili tudi delavci mesokombinata »Perutnina« Ptuj. Iz zborovanja so poslali tale protest:

AVSTRIJSKI AMBASADI

BEOGRAD

Delovno ljudstvo Mesokombinata »Perutnina« Ptuj, zbrani na protestnem zborovanju, najodločneje protestiramo zoper ukrepe avstrijskih oblasti do naših manjšin in pošiljamo to-le

PROTESTNO PISMO:

Stopnjevani teror nad našima manjšinama v Avstriji, ki je dobil še eno potrditev z brutalnim napadom avstrijske policije na koroške Slovence v Škocjanu 8. 8. 1976, nas vse močno vznemirja in ga najodločneje obsojamo. Vašega početja s slovensko in hrvaško manjšino si ne moremo drugače razlagati, kot da ste klonili nacionalistično šovinističnim silam, kar predstavlja resnično nevarnost za demokracijo v vaši deželi.

Vprašujemo se, zakaj večinski narod avstrije tako vztrajno in preišljeno ovira ter preprečuje razvoj narodnostnih manjšin, ko pa imajo le-te pravico do lastnega nacionalnega življenja in razvoja in so le-tako lahko most za dobre sosedске odnose.

Negiranje osnovnih človeških pravic ni v ponos civilizirani družbi Avstrije. Odločno podpiramo koroške Slovence in gradišćanske Hrvate, da se ne pustijo preštevati. Izpolnitev državne pogodbe, zlasti njenega 7. člena, je vaša obveza, ki se ji ne morete izogniti, ne da bi tvegali nadaljnji razvoj dobrih sosedskih odnosov in ugleda v svetu.

Posebno nas vznemirja politično vzdušje, s katerim nemočno netijo sovraštvo pripadniki Heimatdienstza in drugih nacionalističnih krogov ter zastrupljajo sožitje med narodnostnimi skupinami in našima državama.

Prepričani smo, da bodo vaše demokratične sile uvidele in podprle težnjo koroških Slovencev v njihovi pravični borbi za uveljavitev pravic, ki izvirajo iz avstrijske državne pogodbe.

V Ptuj, dne 19. 8. 1976

Udeleženci protestnega zborovanja:
Mesokombinat »Perutnina« Ptuj

Slovesni govor ob 17. obletnici perutninskega kombinata »Pivka« je imel tov. Semo-lič Radovan, predsednik CZD.

Svečano proslavljena 17. obletnice perutninskega kombinata „Pivka“

Dne 17. 7. 1976 so svečano proslavili na Trešnji ravni delavci in kooperanti Perutninskega kombinata Pivka 17. obletnico svoje delovne organizacije.

Proslavi so prisostvovali številni gosti. Slavnostni govor je imel tov. Radovan Semolič, katerega govor v celoti objavljamo.

DRAGI DELAVCI IN KOOPE-RANTI, DRAGI GOSTI

Štejem si v veliko čast, da vas lahko v imenu delovne organizacije »Pivka« perutninski kombinat pozdravim in vam želim prirsčno dobrodošlico na Trešnji ravni ter srečno in veselo praznovanje. Posebej sem vesel, da bom danes, ko proslavljamo 17. obletnico obstoja naše delovne organizacije, pozdravil vse delavce, kooperante — naše jubilate 15. in 10. letnike, kot tudi delavce, ki so se upokojili

li v letu 1975 in 1976 in jim podelil lepa darila za dolgoletno delo pri naši delovni organizaciji.

Srečni smo in veseli, da proslavljamo 17. obletnico obstoja naše delovne organizacije v letu, ko pričakujemo lepe rezultate v poslovanju, kot tudi v letu sprejema srednjeročnega plana razvoja od 1976. do 1980. leta, in letu, v katerem bo sprejet Zakon o združenem delu.

USPEŠNA RAZVOJNA POT

Dovolite mi, da se skupaj z vami ob današnjem slavnostnem dnevu spomnimo prejšnjih let oz. se ozremo nazaj in z nekaj besedami osvetlimo prehojeno pot od 1959. leta do danes.

Delovna organizacija oz. Zavod je bil ustanovljen leta

1959 z namenom proizvodnje reprovromateriala in lastne selekcije. V letu 1963 smo začrtano koncepcijo razvoja spremenili in smo se odločili, da gremo v lastno proizvodnjo brjlerskega mesa. Nagel razvoj delovne organizacije in osvajanjanje nove proizvodnje vključuje vse večje število delavcev, kot tudi kooperantov v to proizvodnjo.

Leta 1970 je število zaposlenih znašalo okrog 400 in leta 1975 že 616 delavcev in okrog 350 kooperantov z vseh področij. Razlika v številu zaposlenih v letu 1970 in 1975 kaže zelo hitro rast delovne organizacije.

To obdobje spremlja zelo velika fluktuacija delovne sile, posebej pa še strokovnega kadra.

Če pogledamo proizvodnjo pomembnejših proizvodov in polproizvodov v letu 1970 in v letu 1975, ugotavljamo naslednjo razliko oz. rast proizvodnje:

Iz navedenih števil lahko ugotovimo, da je proizvodnja perutninskega mesa hitro naraščala, kasneje pa je prišlo do stagnacije rasti proizvod-

nje (leta 1974 in prva polovica 1975. leta). Razlogi za to so bili v omejeni proizvodni kapaciteti klavnice, kooperacije in slabe tržne razmere.

Celotni dohodek je v letu 1970 znašal 10.078.000.000 S din, leta 1975 pa 78.990.900.000 S din.

Bruto osebni dohodki so iz leta 1970 znašali 885.700.000 S din narasli v letu 1975 na 2.947.600.000 S din.

Tako velika razlika v celotnem dohodku med letom 1970 in 1975 je odraz spremembe pri izračunu celotnega dohodka.

MODERNIZIRANE IN ŠIRŠE KAPACITETE

Prejšnje desetletje podjetje še ni moderniziralo in širilo svojih kapacitet, kot bi to bilo potrebno. Nizka tehnološka in organizacijska raven in premajhne kapacitete so zahtevale zasilne rešitve (delo v več izmenah, nadurno in nedeljsko delo, v slabih delovnih pogojih). V zadnjih petih letih je podjetje vlagalo velika sredstva za razširitev kapacitet. V osnovna sredstva

TOZD Perutninska proizvodnja je bilo vloženo okrog 9 milijard S din, v TOZD Obrat za kooperacijo pa preko 3 milijarde S din.

V TOZD Perutninska proizvodnja je bila zgrajena klavnica s kapaciteto zakola 3.000 piščancev na uro, hladilnica za 1.000 ton, kafilerija za 1.500 ton mesne moke letno, zgrajeni sta bili farmi za valilna jajca s kapaciteto 80.000 živali v enem turnusu in povečana kapaciteta tovarne močnih krmil n valilnice.

V TOZD Obrat za kooperacijo je bilo zgrajenih 50 novih vzrejališč, 60.000 m², in okrog 60 adaptiranih objektov v izmeri 17.400 m².

Prav tako je podjetje v zadnjih letih vlagalo velika sredstva v družbeni standard. Kupljenih je bilo 20 stanovanj v skupni vrednosti 600 S milijonov. Podjetje je financiralo izgradnjo otroškega vrta v Košani v vrednosti 100 milijonov S din. Blizu 250 S milijonov je podjetje prispevalo za individualno izgradnjo. Podjetje se je vključilo v reševanje krajevnih in občinskih komunalnih problemov.

PROIZVODNI IN SAMOUPRAVNI USPEHI

Iz vsega naštetega se da sklepati, da smo v zadnjem petletnem obdobju dosegli izredno velike proizvodne rezultate, kot tudi rezultate na samoupravnem področju. V tem obdobju se je podjetje organiziralo v 2 TOZD, in sicer TOZD Perutninska proizvodnja in TOZD Obrat za kooperacijo. Posebno viden napredek v razvoju samoupravnih odnosov smo dosegli v TOZD Obrat za kooperacijo z vključitvijo kooperantov v proces samoupravljanja.

PREDVIDEVANJA ZA ČAS 1976 — 1980

Prav tako smatram za potrebno, da vam danes povem, kakšen razvoj naše delovne organizacije predvidevamo v srednjeročnem planu od leta 1976 do 1980.

Razvojni program od leta 1976 do 1980 ima poudarek na vzpostavitvi višje tehnološke ravni celotnega proizvodnega procesa od večjega % valilnih jajc na račun zmanjšanja % umazanih in natrtih do večjega % valilnosti, boljše kvalitete piščancev, novega transporta krme— rinfuza transport, izkoriščanja stranskih proizvodov, izboljšanja pogojev dela vseh zaposlenih v vseh fazah proizvodnega procesa, boljše dohodkovne povezanosti z dobavitelji glavnih surovin ter večjimi odjemalci naših proizvodov, zmanjšanja uvoza in povečanja izvoza, boljše organizacije dela in poslovanja.

ZA TRDNO EKONOMSKO IN SOCIALNO VARNOST

Če k temu pridenemo še večjo skrb za družbeni stan-

dard, za večje osebne dohodeke zaposlenih in kooperantov, športno udejstvovanje, rekreacijo in kulturo, boljše izobraževanje in štipendijsko politiko vseh zaposlenih, boljše informiranje, aktivno sodelovanje v občini in še posebej v krajevni skupnosti pri reše-

vanju problemov bivanja zaposlenih, nadaljnjo izgradnjo celovitega in učinkovitega obrambnega sistema in družbene samozaščite, bomo v naslednjem petletnem obdobju zagotovili vsem delavcem in kooperantom trdno ekonomsko in socialno varnost.

PROIZVODNJA 1980

V 1980 letu predvidevamo proizvodnjo:

— krmnih mešanic	56.070 ton
— valilnih jajc, broj. staršev	16.300.000 kom
— valilnih jajc GC starši	1.300.000 kom
— konzumna jajca	13.750.000 kom
— dan starih piščancev — brojlerskih staršev	12.700.000 kom
— dan starih piščancev GC staršev	440.000 kom
— brojlerskega mesa	15.000 ton
— mesne moke	1.930 ton

Zaradi omejenih možnosti investiranja, predstavlja določitev obsega proizvodnje najbolj pomembno poglavje srednjeročnega plana. Večanje obsega proizvodnje ne more biti naš osnovni cilj, pač pa treba določiti tak obseg proizvodnje, ki bo v mejah tržišča, delovne sile in razpoložljivih kapacitet in sredstev za investiranje. Plan iz leta 1970, ki predvideva proizvodnjo 20.000 ton brojlerskega mesa v letu 1980, bi bil morda uresničljiv pod pogojem, da večino sredstev investiramo za razširitev kapacitet. Potrebno bi bilo zaposliti še 250 delavcev. To bi po naših predvidevanjih pomenilo ekstenziven razvoj, ki ne predstavlja uresničitve ciljev stabilnega razvoja in ne socialne varnosti.

Planirana proizvodnja 15.000 ton mesa pomeni višjo tehnološko raven, utrditev tehnične in organizacijsko-kadrovske, kot tudi tržne baze delovne organizacije. Dosegli bomo večjo stabilnost proizvodnje, boljše izkoriščanje surovin, kar pomeni večjo produktivnost in ekonomičnost poslovanja.

PREDVIDEVANJA ZA PETLETKO

V naslednjem petletnem obdobju predvidevamo 28 S milijard investicijskih sredstev (izgradnja 10.000 tonskega silosa, rekonstrukcija klavnice in tovarne močnih krmil, izgradnja novih farm in valilnice, izgradnja obrata za predelavo mesa in skupno financiranje nove slovenske perutninske selekcije. Za uresničenje postavljenih ciljev bo treba povečati zaposlenost za približno 130 delavcev. Za proizvode in storitve, ki so predmet poslovanja med posameznimi TOZD se bodo določile dogovorjene cene, pri čemer bo upoštevana enakopravna možnost pridobivanja dohodka. Osnova zato so biološki in tehnološki normativi. TOZD bodo tudi združevali sredstva. V skladu z določili zakona o združenem delu se

odpira možnost tudi v spremembi dosedanjega kreditiranja kooperantov (skupna vlaganja TOZD s kooperanti v proizvodjalna sredstva).

BOLJŠA SAMOUPRAVNA ORGANIZIRANOST

Sedanja samoupravna organiziranost TOZD Perutninska proizvodnja ni v skladu z določili osnutka zakona o združenem delu.

Delavec, kot posameznik, ne

more brez ustrezne organizacije, temeljoče na medsebojnih odnosov delavcev in zvez, ki izhajajo iz njihovih pravic in interesov. Brez ustrezne organiziranosti delavec ne more zagotavljati svojega mesta in vloge v sistemu samoupravnega združenega dela in se ne more uspešno postavljati po robu različnim nesamoupravnim težnjam in vplivom, ki ogrožajo njegove družbeno-ekonomske in druge samoupravne pravice in interese. Delavec mora sam odločati o delu o pogojih in rezultatih dela in zaradi tega Zakon o združenem delu omogoča in nalaga delavcem takšno organiziranost združenega dela, v kateri bodo sami na podlagi združevanja svojega dela in družbenih sredstev, s katerimi upravljajo, ustvarili tak družbeno-ekonomski splet medsebojnih odnosov in si tako zagotovili medsebojno ekonomsko in socialno varnost in obstoj.

TRI NOVE TOZD

V skladu s temi določili se bo sedanja TOZD Perutninska proizvodnja organizirala v tri nove TOZD — tovarna močnih krmil, reprodukcija in klavnica. Predvideva se tudi združitev naše delovne organizacije s TOZD Proizvodnja Kmetijske zadruge Cerknica, ki se ukvarja s perutninsko proizvodnjo.

Cestitke in darila za dolgoletno pripadnost kolektivu
Na sliki: tov. Urdik in Kodrič

Svečano proslavljena 17. obletnica perutninskega kombinata „Pivka“

(Nadaljevanje z 9. strani)

Pričakujemo tudi, da se bo do stvari okrog SOZD Združeno perutninarstvo Slovenije premaknile naprej. Sedanje ugotovitve kažejo, da združitve naše delovne organizacije v SOZD ni izpolnila pričakovanj. Razlogi združitve Zalo, ga, Ptuja in nas so dobro znani (delitve dela, razvoj tehnologije, združitve poslovnih funkcij, dopolnitev in vskladitev proizvodnega programa in drugo). Pri rešitvi oziroma definiranju zgoraj naštetega je prišlo do različnih nesoglasij in odstopanj od zastavljenih ciljev.

Naj povem še to, da si bomo v naslednjem petletnem obdobju prizadevali za še boljše samoupravljanje, za boljše samoupravno odločanje, ki predstavlja uresničevanje družbeno-ekonomskega položaja delavcev. Samoupravno odločanje ni nič drugega, kot način aktiviranja pravic, dolžnosti in obveznosti delavca v združenem delu na poti njegovega pretapljanja v stvarnost, v življenje

RAZVOJ DELEGATSKEGA SISTEMA

Samoupravno odločanje mora biti vsakodnevno potrjevanje samoupravne oblasti delavca nad delom, pogoji in rezultati dela. Svojo pravico odločanja delavec uresničuje skupno in enakopravno z drugimi delavci v združenem delu. To svojo neodtujljivo pravico uresničujejo tudi preko svojih delegatov v organih upravljanja. Z nadaljnjim razvojem delegatskega sistema bomo dosegli večjo dinamičnost, ki bo omogočila svobodnejše funkcioniranje in uresničevanje samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov.

Na koncu moram povedati, da se veselim dela, ki me zdaj čaka — razdelitev daril za naše jubilarante. Ob stisku moje roke, dragi jubilaranti, so tudi iskrene čestitke vseh članov kolektiva za vaše dolgoletno in plodno delo in tople želje za že vrsto let skupnega dela, dobre in tovarške odnose, prijateljstvo, bratstvo in enotnost.

Vsem prisotnim želim lepo zabavo in ugodno počutje.

Slavljenici in gostje pozorno poslušajo slavnostni govor

— Komen, Edvard Rebula, Senožeče 103 Komen, Pavel Budin, Miren 16 — Nova Gorica, Metod Cotič, Draga 12 — Nova Gorica, Ivan Kavčič, Draga 2 — Nova Gorica, Ludvik Rojc, Zalošče 23 — Nova Gorica, Jože Saksida, Zalošče 22 — Nova Gorica, Jože Baša, Jasen 9 — Ilirska Bistrica, Ida Grlj, Šapjane 59 — Ilirska Bistrica, Marija Žele, Bač 109 — Ilirska Bistrica, Bruno Bratož, Podnanos 51 — Vipava, Zdravka Cigoj, Gojače 60 — Vipava, Jože Čebren, Buje 59 — Vipava, Anica Ferjančič, Slap 57 — Vipava, Alojz Furlan, Podraga 29 — Vipava, Marija Hmelak, Lokavec 8 —

Vipava, Jože Malik, Slap 25 — Vipava, Zora Mella, Podbreg 13 — Vipava, Jože Rehar, Lože 9 — Vipava.

Topla in prijateljska srečanja, stiski rok, topli in prisrčni pogovori, vse to bo ostalo še dolgo v prijetnem spominu.

Ugodnemu počutju je prispevala dobra jed, pijača, muzika ansambla »Akordi«, kot tudi lepa okolica — narava Trešnjske ravnice.

Bilo je lepo in zaradi tega naše iskrene čestitke organizacijskemu odboru za dobro organizacijo in potek proslave.

sestavil Mato Šoljič

Delo ptujskih komunistov v TOZD

PREDSTAVLJAMO VAM DELO OSNOVNE ORGANIZACIJE ZKS TOZD PP MESNA INDUSTRIJA BREG MESOKOMBINATA »PERUTNINA« PTUJ

Ob novi organiziranosti naše delovne organizacije v začetku leta 1976, ki se je iz TOZD proizvodnja — predelava formiralo šest novih TOZD-ov, je bila 19. 2. 1976 ustanovljena osnovna organizacija ZKS TOZD PP Mesna Industrija Breg. Osnovna organizacija ZKS v TOZD-u je bila ustanovljena z željo, da se komunisti neposredno vključimo v delo samoupravljanja, čimbolj uspešno rešujemo nastale probleme ter naloge, ki smo jih sprejeli s svojim programom dela. Osnovna organizacija mora biti idejno vodilo za vsa družbenopolitična dogajanja, vsi njeni člani morajo dobro poznati politične razmere, ker šele tako lahko sledijo nalogam in jih dosledno izvajajo. Delati je treba načelno in enotno. Od sklepov ne smemo člani nikoli odstopiti. Moramo jih brezpogojno izvršiti, vse zastavljene smernice pa izpeljati. Osnovna organizacija ZKS ne sme nikoli stati ob strani dogajanj. Komunisti se moramo boriti za enotnost in složnost v naših vrstah, predvsem pa za dosledno izvajanje sklepov, ki so bili sprejeti na VII. kongresu ZKS in X. kongresu ZKJ ter programov dela osnovne organizacije ZKS v našem TOZD.

Glavna naloga naše osnovne organizacije, ki izhaja iz programa dela, je od vsega začetka pristop k pridobivanju novih članov. Ob ustanovitvi je štela osnovna organizacija deset, danes pa osemnajst članov. Člani osnovne organizacije smo ob sprejemanju novih članov težili k temu, da so postali in postanejo novi člani tisti delavci v zadržnem delu, ki uspešno, ustvarjalno in odgovorno delajo na delovnih mestih, poznajo naloge, funkcijo in vlogo ZK ter poznajo in sprejemajo program ZKJ. Ob tem nismo zanemarili predvsem mladih, saj so v našem delovnem kolektivu zaposleni le-ti v večjem številu. Predvsem smo želeli vključiti delavce iz neposredne proizvodnje, čeprav tudi vodstvenega in vodilnega kadra nismo zanemarjali. Ob proslavi 35-letnice ustanovitve OF je bilo v Mostju na prizorišču poslenjega boja Lackove čete sprejetih sedem novih članov, enega pa smo sprejeli ob Dnevu Borca v Dornavi. V mesecu maju smo ustanovili aktiv mladih komunistov v naši osnovni organizaciji ZKS TOZD PP Mesna industrija Breg. Čeprav smo v tem času povečali članstvo naše osnovne organizacije skoraj za 100 %, pa ne moramo biti zadovoljni, zato je pridobivanje članov še vedno ena izmed naših prvih nalog.

V svojem programu dela imamo zapisano med drugim tudi

(Nadaljevanje na 11. strani)

Na začetku proslave je bilo še nekaj praznih klopov

Po slavnostnem govoru tov. Radovana Semoliča, predsednika centralnega zbora delegatov, in po svečani razdelitvi daril ter priznanj 60. delavcem in kooperantom za 15. in 10. letno pripadnost kolektivu, kot tudi upokojencem iz 1975. in 1976. leta, se je začela splošna veselica, ki je trajala dolgo v noč.

Po slavnostnem govoru so prejeli darila sledeči delavci jubilaranti:

Za 15-letno pripadnost: Sonja Štradjot, Jože Kovač, Ivan Prelec, Ivin Sušelj, Marija Kaluža, Jože Železnik, Ljubinka Gašič, Marjan Biščak, Danica Staver, Stanislava Kaluža, Romeo Mihelj, Franc Samsa, Marija Lenarčič, Marija Fidel, Avgust Bre-

zovnik, Ivan Turk, Drago Muha, Karel Premrl, Ivan Tuta, Albin Sušelj in Ivan Vičič.

Za 10. letno pripadnost kolektivu delavci: Olga Medved, Mariča Malečkar, Ivan Penko, Stanislav Pangerc, Stanislav Kaluža, Marija Seles, Evgen Samsa, Jože Šircelj, Jože Lever, Martina Urbančič, Mirka Cucek in Berta Brezovnik.

ter kooperanti: Alojz Dolenc, Orehek 44 — Postojna, Vika Dolenc, Razdrto 41 — Postojna, Ivan Karbič, Orehek 46 — Postojna, Marija Šabec, Slavnica 12 — Postojna, Ivan Pečar, Prešnica 18 — Kozina, Karlo Ražem, Velike Loče 4 — Kozina, Ana Lozej, Ivanji grad 1 — Komen, Drago Luin, Krajna vas 18

Delo ptujskih komunistov v TOZD

(Nadaljevanje iz 10. strani)

razvijanje in utrjevanje delavskega samoupravljanja, utrjevanje delegatskega sistema, stabilizacijsko politiko in gospodarjenje z družbenimi sredstvi, ideološko delo s komunisti in idejno politično izobraževanje ter nadaljnje razvijanje SLO in družbene samozaščite.

Ena izmed nalog je bila tudi obravnava samoupravnega spoznanja o združitvi TOZD v skupno delovno organizacijo mesokombinat Perutnina Ptuj ter obravnava statuta TOZD PP Mesna industrija. Sodelovali smo tudi aktivno ob evidentiranju kandidatov za samoupravne organe v OZD-u in TOZD-u, za zbor združenega dela in samoupravne interesne skupnosti. Prav tako smo sodelovali v javni razpravi o osnutku Zakona o združenem delu. Tudi na sestankih naše osnovne organizacije je tekla beseda o osnutku zakona. Menimo, da je bilo na razpravi podanih vse pre malo konkretnih predlogov na osnutek zakona o združenem delu. Razprava v delovnem kolektivu je bila vse preveč splošna, ker zakon prinaša po ustavi SFRJ

velike spremembe, pravice in dolžnosti delavca — neposrednega proizvajalca.

Aktivno smo se vključili v razpis javnega posojila za ceste ter lahko trdimo, da je bila akcija o podpori vseh družbenopolitičnih organizacij v našem TOZD-u dobro zastavljena in odlično izpeljana. Od 374 zaposlenih v TOZD je vpisalo posojilo 369 članov.

Med nalogami, ki so pred nami, je najvažnejša akcija za referendum za izgradnjo šolskega prostora v ptujski občini. Čaka nas tudi oblikovanje osnutka poslovnika osnovne organizacije. Realizacija nalog ne bo lahka, saj bo terjala še večje idejnopolične in akcijske napore vseh članov. V veliko pomoč nam je svet konference ZKS v OZD-u, ki nekako povezuje in koordinira delo v vseh osnovnih organizacijah po TOZD-ih. Samo s konkretno zasnovano akcijo je možno graditi enotno zvezo komunistov, njeno učinkovitost, odstranjevati vse slabosti ter idejne in politične odklone, česar se člani naše osnovne organizacije v polni meri zavedamo.

Janko PODLESNIK

Šport in rekreacija v Perutnini Zalog

Današnji način življenja in prezaposlenost delavca narekujejo vedno več gibanja v naravi in svežem zraku ter potrebo po aktivni fizični in psihični sprostitvi.

Vemo, da športna aktivnost utrjuje organizem, ohranja vitalnost, zboljšuje delovno sposobnost ter krepi tiste sposobnosti, ki so bistvene za uspešno obrambo naše domovine. Če pa se zavedamo da krepimo tovarštvo in kolektivnost vemo, da tovrstna rekreacija dosega svoj namen.

Naši delavci že od 1972. leta aktivno sodelujejo na raznih športnih prireditvah, v okviru občinskih in sindikalnih tekmovanj. Seveda pa so tu še prijateljska srečanja, ki jih organiziramo sami s poslovnimi partnerji in tudi drugimi organizacijami združenega dela.

Kegljači, strelci in tekmovalci v namiznem tenisu, so se redno udeleževali občinskih in sindikalnih tekmovanj. Prijetna so bila zlasti prijateljska tekmovanja kegljačev,

ki so bila združena z veselimi izletmi. Tako smo kegljali v Portorožu, Ljubelju, Trojanah, Čatežu in Lipici. Z Agrario Brežice je bilo na zadnjem prijateljskem srečanju in tekmovanju dogovorjeno, da postanejo ta naša športna udeleževanja tradicionalna. Taka prijateljska srečanja pogrešamo v okviru SOZD-a.

Lahko rečemo, da nismo ostali samo pri kegljanju saj se je naša športna sekcija razširila tudi na druge športne panoge kot so namizni tenis, streljanje, odbojka.

Veliko truda bo še potrebno, da se bomo z našimi športnimi rezultati povzpeli višje, delno pa je trud že poplavljen, saj imamo priznanja in diplome. Najbolj pa smo bili veseli pokalov, ki smo jih prejeli za 1. mesto v kegljanju. Marija Berlec

Kaj pomeni moderna psihologija dela za delovne kolektive

Ni učinkovite in dobre organizacije dela in poslovanja brez doslednega in celotnega upoštevanja človeka, ki je odločujoč činitelj vseh dogajanj v delovni organizaciji. Človek je ta sila, ki spreminja mehanizem delovne organizacije v organizem. Ta organizem pa deluje uspešno le, če je v vseh svojih organih skladen in zdrav.

Za uspešnost delovanja delovne organizacije mora torej skrbeti skupina strokovnjakov, v kateri bosta poleg agronoma, tehnologa in ekonomista tudi psiholog, sociolog.

GORNJE MISLI ODNOSNO UGOVITVITVE — JE NAVEDEL TOVARIS PAVLE KOGEJ V UVODU SVOJEGA DELA »ORGANIZACIJA IN PSIHLOGIJA DELA«

Vsebina te knjige dobiva v današnjem času poseben pomen in zaradi tega smatram, da ni odvečno odvzeti skrajšan predgovor dr. Franceta Bučarja k temu delu.

Kadar govorimo o gospodarstvu, uporabljamo gospodarsko izrazoslovje. Zato se nam zdi na prvi pogled kar malo čudno, ko beremo ali slišimo v zvezi z organizacijo dela in poslovanja izraz psihologija. Že beseda sama se nam zdi nekoliko tuja, vsekakor pa zvezana s pojmi, ki so vse prej kot gospodarski. Celotni psiholog sam bi bil svoj čas skoraj malo užaljen, če bi ga povezovali z gospodarstvom.

In če nam beseda psihologija, povezana z gospodarskimi vprašanji, zveni nekoliko čudno in nerazumljivo, pa čeprav ga v zadnjem času pogosto uporabljamo.

VAZNO IN POTREBNO STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE

Ko smo začeli pri nas bolj kritično obravnavati strokovno izobraževanje, smo prišli do temeljne ugotovitve, da so proizvodna sredstva samo en element, od katerega je odvisna proizvodnja. S stroji je treba znati delati, jih upravljati. Tu pa nastopi nov, najbolj bistven element, delovni človek, ki ga je treba šele usposobiti, da bo znal z novimi stroji delati. Zato so investicije v nove stroje šele del investicij v delovni organizaciji. Tako smo na tem področju prvič začeli obravnavati človeka kot proizvodni element na čisto gospodarski osnovi. Izobraževanje ni samo splošno kulturno delo, ni samo humanizem, ni samo socialno in politično vprašanje, ampak z vidika gospodarjenja postavka, ki mora z vso svojo težo in rentabilnostnim računom priti v gospodarske kalkulacije.

Če nadaljujemo uporabo gospodarskega računa kot osnovne-

ga kriterija, bomo sklepali tako: vsak proizvodni činitelj nastane neko določeno vsoto denarja. Zato ga bomo v gospodarskem procesu skušali čim bolj izkoristiti, saj je z vidika gospodarskega računa osnovni namen gospodarjenja doseči čim večji dohodek. Slednji pa je med tem, kar smo v proizvodnjo vložili, in tem, kar smo iz nje dobili iz slehernega proizvodnega činitelja, tako je sklepal in tako je ravnal gospodarsvenik že od nekdaj. Kaj lahko največ dobimo iz proizvodnih materialnih činiteljev, je v prvi vrsti tehnološko in gospodarsko tehnično vprašanje. Stroj Stroj moramo izkoristiti najmanj določeno število ur, s strojem je treba ustrezno ravnati, treba ga je ustrezno vzdrževati, itd. Čeprav nam daje nova tehnika vedno bolj kompleksne in zamotane stroje, ki so temu ustrezno tudi dragi, pa je vendar ta stvar v svojem bistvu dokaj preprosta. Stroj je mrtev in z njim ravnamo, kakor hočemo; še tako zamotan stroj je v bistvu še vedno zelo preprosta stvar, če ga primerjamo s človekom.

S človekom pa je drugače. Če pri stroju pritisnemo na določeno tipko ali premaknemo določen vzvod, bo stroj ustrezno reagiral. Pri človeku pa ni tako. Preveč je zamotan, preveč je kompleksen. Predvsem je treba vedeti, da je tudi pri človeku »tre-

ba pritisniti na ustrezni vzvod«, če hočemo, da bo ravnal tako, kot pričakujemo: da bo ustvaril. Toda kateri je tisti »vzvod«? Človek je tako zamotan in kompleksno bitje, da pogosto niti ne vemo, kateri je tisti »vzvod«. Če pa z njim drugače ravnamo, kakor bi morali, bodo tudi uspehi drugačni, kakor smo pričakovali.

Psihologija dela je ravno tista veda, ki naj nam bi povedala, kako ravnati s človekom, da bo pri svojem delu ravnal tako, kakor pričakujemo. Uporabljati so že začeli celo izraz, čeprav ne najbolj posrečen, »inženir človeških duš«.

V moderni dobi namreč prihajamo do čudnega, čeprav samo navideznega protislovja: čim bolj izpolnjene stroje dobivamo, ki sami proizvajajo, se sami kontrolirajo in celo sami vzpostavljajo pravilno delovanje, tem bolj je potreben človek kot proizvodni činitelj. Pričakovali pa bi ravnano obratno. Pri tako izpopolnjenih strojih bi pričakovali, da bo človek v proizvodnji element, ki bo imel vedno manj pomembno vlogo. Pa je ravno nasprotno.

Najprej in prvi so v kapitalizmu spoznali pomembnost človeka kot proizvodnega činitelja. Zato sta prav tam tudi najbolj napredovali psihologija in organizacija dela, ki si prizadevata,

(Nadaljevanje na 12. strani)

KOOPERANTI V ŽIVLJENJU IN DELU

Friderik Horvat iz Zabovca

Vroč poletni dnevi, ki so nas v letošnjem letu sorazmerno rano zajeli v juniju in v začetku julija, so se poslovlili. Rejcem piščancev brojlerjev in drugim kmetijcem se je odvalila skrb, saj je (suša) zajeli v juniju in v začetku julija, so se poslovlili. Rejcem piščancev vročina povzročila na kmetijskih površinah in hlevih precej preglavic in škod. Prvi jesenski vetrovi že oznanjajo jesen, ko bodo kmetje pospravljali večino kmetijskih pridelkov — sadov celotnega dela, brojlaraši pa računajo na dobre proizvodne rezultate (visoke teže in zmerno konverzijo). Eden takih kmetov — kooperantov pri TOZD PP »Kooperacija« Hajdina je Horvat Friderik iz Zabovca št. 39 v neposredni bližini preko 1900 let starega mesta Ptuja.

Kot je njegova navada, nikoli nima pravega miru in vedno nekaj »tuhta«, kako bi to in ono boljše in lažje »profitiral«. Tudi ko smo ga obiskali zaradi razgovora na domu, je s svojo mlado družino sredi dvorišča pred vzrejnimi objekti »tuhtal« o najboljši in najcenejši varianti ureditve še ne do kraja urejenega dvorišča.

Je tipičen mladi kmet, ki je skupno s svojo mlado ženo že okusil kruh zdomstva v Nemčiji, saj je na raznih delovnih mestih služil marke skupno cca 7 let in jih pridno shranjeval za financiranje bodočega delovnega mesta na svoji kmetiji. Komaj 32 let jih ima, pa sta z ženo (in tudi s pomočjo še živečih staršev) že zgradila visokopritlično stanova-

njsko hišo, v kateri že mlada družina tudi stanuje, čeprav ni končana. Na dvorišču je videti traktor in nekatere priključke, s katerimi obdeluje cca 5,5 ha veliko kmetijo. Tudi mali kombajn za koruzo (obira in lička) ima. Zaenkrat kakih dodatnih kmetijskih strojev nima namena kupovati, temveč se dogovarja s sosedi za medsebojne usluge s svojimi priključki, ki jih sam ne poseduje.

GLAVNA DEJAVNOST — VZREJA PIŠČANCEV

Glavna dejavnost in pretežni dohodek pa seveda ustvarja vzreja piščancev v hlevu s kapaciteto 10.000 kom v vzrejnem turnusu. Ko ga napeljujem v mislih za nekaj let nazaj — to je na začetek razmišljanja o gradnji hleva, brez ovinkarjenja pove, da mu je precej »kriv« da se je odločil za to dejavnost, sorodnik Bombek Joše iz Dornave pri Ptujju, ki je tudi dober kooperant in mu je priporočal, da naj več ne dela po inozemstvu, ker ima možnost za-

služka doma, če se le odloči svoje prihranke vložiti v piščančji hlev. In tako je odločitev padla. Preden se je za stalno vrnil iz Nemčije domov, mu je Hranilno kreditna služba v letu 1974 odobrila dolgoročni kredit v višini 330.000.— din, k temu sta z ženo poleg mnogo udarniških ur priložila prihranke iz Nemčije cca 100.000.— din in pričela v letu 1975 z kooperacijsko proizvodnjo — rejo piščancev v nanovo zgrajenem hlevu.

Doslej sta vzredila 6 turnusov, 7. pa bo ob izidu časopisa tudi že najbrž v klavnici in verjetno »uničen« pri potrošnikih.

ODLOČITEV IN MOČNA VOLJA

Na vprašanje, ali mu je že bilo kdaj žal, da se je odločil za to proizvodno sodelovanje, brez pomišljanja da jasen odgovor, da ne. Če kdo dvomi, si naj ogleda dosežene proizvode rezultate in bruto dohodek, kateri sicer ni pretirano dober, vendar še vedno mnogo boljši kot iz ostalega dela kmetije.

Če bi ne imel sedaj še brige okrog hiše, bi sigurno že zopet »tuhtal« na povečavi kapacitete hleva še za 10.000 kom., tako pa bo moral to misel odložiti na 1978 leto.

Pri porabi krme ga pohvalimo, kako je dobro gospodaril, pa je čez kratek premislek odkritosrčno pridjal, da svoj pridelek koruze tudi ob vsakem turnusu primakne, vendar le za 2 — 3 dni pred zakolom in še to v določenem razmerju meša s krmo, ki jo prejme od »Perutnine«.

SPORAZUMNO REŠEVNJE PROBLEMOV

Na odnose med njimi in službo v TOZD PP »Kooperacija« nima pritožb in doslej je vse probleme, če jih je imel, brez težav rešil, še posebej je zadovoljen z nasveti, ki jih dobi od strokovne službe. Je član odbora sklada rizika pri TOZD Hajdina, v druge samoupravne organe pa še ni bil doslej voljen, ker ima kratek kooperacijski staž.

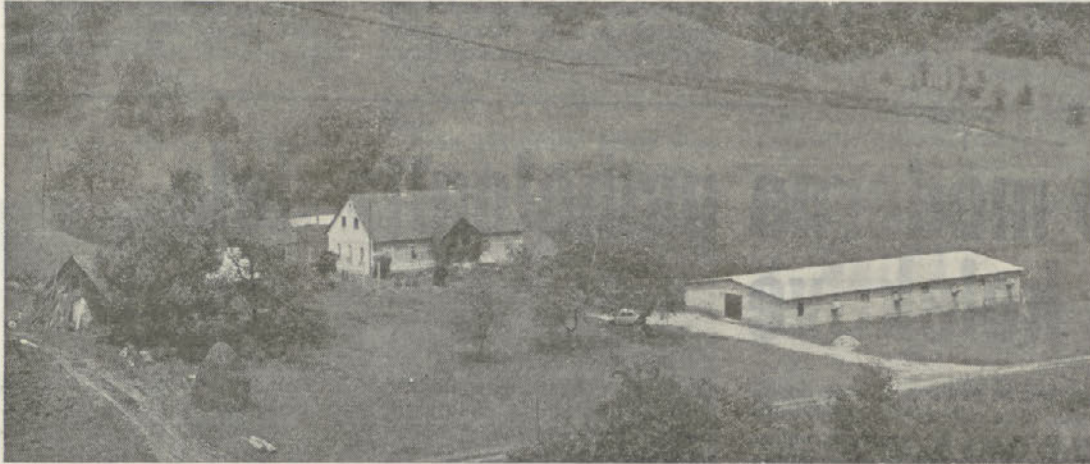
Z informiranostjo je zadovoljen, največ zve in najraje čita »OBVESTILA«, ki jih občasno sestavlja strokovna služba v Hajdini, pravi da se iz njih tudi mnogo nauči in seveda zve tisto, kar ga neposredno zadeva. Tudi PERO perutninarjev rad čita.

IN KAKŠNE ŽELJE IMA?

Zelo je dobrodošel novi predpis, ki je izšel na začetku letošnjega leta o oprostitev prometnega davka za material in opremo, s katero kmetje dolgoročno sodelujejo pri proizvodnji hrane z organizacijo združenega dela. Ta ugodnost bi morala veljati tudi za ureditev tistega dela kmetije, s katero ni možnosti za tržno proizvodnjo.

Prav tako bi bila oprostitev zelo dobrodošla pri urejanju stanovanjskega vprašanja, saj kmetu doslej nikdo ni omogočil možnosti, da bi lahko najel za adaptacijo ali novogradnjo stanovanjske hiše dolgoročni kredit in bi bil čas, da se ta zapostavljenost kmetom nekako nadoknadi.

(Konec na 14. strani)

Ena izmed brojlarskih kmetij

Kaj pomeni moderna psihologija dela za delovne kolektive

da bi do skrajnosti možnih meja izkoristili delovnega človeka kot proizvodnega činitelja. To samo na sebi še ni nobeno zlo. V tem pogledu je tudi psihologija dela, kot sleherna druga veda, popolnoma nevtralna. Odločilno je, v kakšne namene jo proizvajamo. Tudi atomska energija sama po sebi ni zlo. Lahko je izredna dobrina za človeka, lahko pa postane tudi največje zlo. To je odvisno od človeka, ki jo uporablja. Tako je tudi z rezultati psihologije dela. Lahko postanejo instrument za večanje človekove blaginje in za njegovo osvobajanje izpod vpliva naravnih sil gospodarstva strojev, lahko pa postanejo tudi sredstvo za njegovo še večje zaslužnje. Človek naših dni je v stalni nevarnosti, ne samo da bo postal suženj, ampak da bo postal robot, ki se spremeni v navaden privesek stroja, za katerega in namesto katerega mislijo, načrtujejo in odredajo drugi. Tehnika moderne propa-

gande in psihologije je sposobna, da človeka zaslužnji ob njegovi lastni privolitvi. Moderni »inženirji duš« so odkrili tudi sredstva za »ukalupljanje duš«, s katerimi človeku jemljemo samo bistvo njegove osebnosti.

Prav s tega vidika lahko presodimo, kako silnega pomena je pravica delovnih ljudi pri nas, da sami gospodarijo z družbenimi sredstvi in da samostojno odločajo o sadovih svojega gospodarjenja. Zato je razumljivo, da vse sadove moderne znanosti lahko uporabijo v svoj prid. In pri tem ugotavljamo, da so prav sadovi moderne psihologije dela za naše delovne kolektive še pravo nepokošeno polje. Ne moremo priti do pravih rezultatov v gospodarjenju, čeprav bi se usmerili samo na en proizvodni činitelj, na delovna sredstva, za nemanili pa bi še pomembnejšega proizvodnega činitelja, delovnega človeka. Seveda smo se

pri nas vedno zanimali za usodo delovnega človeka. Toda bolj s stališča socialnih in humanih vidikov, kar je seveda popolnoma prav, in ta skrb ne sme prenehati tudi v bodoče — nismo pa se ukvarjali z njim v ustrezni meri kot s proizvodnim činiteljem, z gospodarskega stališča. Toda ne kot socialna ustanova, ampak kot organizacija, ki z gospodarskimi metodami večja človeško blaginjo.

Če se delovna organizacija zanima za gnotne, delovne in socialne razmere svojih delavcev, se zato, ker se to gospodarsko spleča, ker je delavec ob urejenih gnotnih delovnih in socialnih razmerah bolj produktiven. Na koncu naj povemo še tole, da sadov moderne psihologije dela nismo še izkoristili in da bi treba tej vеди v bodoče posvetiti veliko več pozornosti.

Mato ŠOLJČIČ

Iz pravne prakse

ODŠKODNINSKA ODGOVORNOST

Tujci pri nas često povzročajo prometno nezgodo.

Delovne organizacije in druge skupnosti ter občani, kot oškodovanci, želijo čim prej povrnitev stroškov za nastalo škodo. Primer nemškega državljanca, ki je v Jugoslaviji povzročil prometno nezgodo, nam bo v praksi pomagal reševati podobne primere. O zadevi, ki je opisana, je dokončno odločilo Vrhovno sodišče Slovenije, s sodbo 26. 12. 1975, PZ 697/75 v zvezi s sodbo Okrožnega sodišča Celje 21. 5. 1975, P 161/73.

Skupnost zdravstvenega oziroma pokojninsko-invalidskega zavarovanja Slovenije, ki je imela dajatve za zdravljenje svojih zavarovancev ali druge dajatve iz socialnega zavarovanja v zvezi s poškodbami, katere jim je na ozemlju Jugoslavije prizadejal v ZRN obvezno zavarovani imetnik motornega vozila — ima neposredni regresni zahtevek tako proti povzročitelju škode kakor tudi njegovi zavarovalnici. Neposredne tožbe ne izključuje okoliščina, da v SFRJ ne obstoji obvezno zavarovanje vozil, registriranih v tujini.

Direktno tožbo proti zavarovalnici v ZRN omogoča tudi Sporazum SFRJ — ZRN 12. 10. 1968. o socialni varnosti (Uradni list SFRJ, št. 9/69) v zvezi s čl. 165 ob škodnem primeru veljajočega tem. zak. o financiranju socialnega zavarovanja (Ur. l. SFRJ, št. 24/65, 52/66) in 3. člena zakona ZRN o obveznem zavarovanju. Zavarovalni pogoji ne morejo izključiti direktne tožbe.

Toženec je dne 17. 9. 1969 v vinjenem stanju (huda malomarnost) povzročil v Jugoslaviji trčenje svojega v ZRN registriranega in obvezno zavarovanega vozila, z avtomobilom, registriranim v SFRJ. Posledica: smrt enega in težke telesne poškodbe dveh potnikov v domačem vozilu. Ta dva sta bila zdravstveno zavarovana in je stroške zdravljenja poravnala pristojna skupnost. Druga skupnost pa je plačala več pokojninskih obrokov otrokom ustrezno zavarovane umrle matere. Sodišče prve stopnje je obsodilo voznika ZRN in njegovo zavarovalnico na solidarno povrnitev izdatkov, ki sta jih imeli skupnost za svoje zavarovance.

Sodišče druge stopnje je na pritožbo tuje zavarovalnice potrdilo prvo sodbo.

Iz obrazložitve sodbe pritožbenega sodišča:

Tožena zavarovalnica v pritožbi predvsem uveljavlja, češ da nemška zavarovalnica ni pasivno legitimirana in regresno odgovorna za nastale stroške nosilcev socialnega zavarovanja, ker v Jugoslaviji ni vpeljana obvezno zavarovanje

v tujini registriranih motornih vozil. Tudi po zavarovalnih pogojih tožena zavarovalnica bi ta ne mogla biti neposredno tožena, ker tožeči stranki nista v noben zavarovalnem razmerju s toženo zavarovalnico. Poziva se pri tem na določbe 2. c. točke paragrafa 2, 2. odstavka paragrafa 3 in paragrafa 10 predloženih zavarovalnih pogojev tožene zavarovalnice. V ostalem pritožba obširno izpodbija stališča pobijane sodbe, da bi naj bila kljub spremembi jugoslovanskega zakona o obveznem zavarovanju v prometu mogoča neposredna tožba proti nemški zavarovalnici, pri kateri je bilo cestno vozilo W. obvezno zavarovano v času škodnega dogodka.

Pritožbenim izvajanjem ni pritrđiti.

Tožena zavarovalnica v pritožbi ni obrazložila, v čem naj bi obstajala na prvi stopnji kakšna bistvena kršitev določb pravnega postopka po 343. členu zakona o pravnem postopku. Take kršitve tudi pritožbeno sodišče ni našlo.

Tožeči stranki sta uveljavili s tožbo povračilo njihovih stroškov od tožene zavarovalnice na osnovi obveznega zavarovanja avtomobila W. To zavarovanje je po polici št. 213592 izkazano ter med strankama nesporno. Spričo tega je pravilno stališče pobijane sodbe, da je mogoča iz takega naslova obveznega zavarovanja zoper toženo zavarovalnico neposredna tožba za iztoževane terjatve. Take tožbe namreč ne izključuje okoliščina, da v Jugoslaviji ni izpeljano obvezno zavarovanje v tujini registriranih vozil.

Direktna tožba tožečih skupnosti socialnega zavarovanja ima zakonsko oporo tudi po pravni ureditvi Zvezne republike Nemčije. Po 3. členu zakona Zvezne republike Nemčije o obveznem zavarovanju v prometu z dne 5. 4. 1965 lahko namreč tretja oseba uveljavi svoj odškodninski zahtevek neposredno proti zavarovalnici, pri kateri je motorno vozilo obvezno zavarovano. Takega zakonskega predpisa ne morejo spremeniti zavarovalni pogoji tožene zavarovalnice.

Po 4. točki 3. člena istega zakona nadalje zavarovalnica ne more ugovarjati proti tretjim osebam takih izključitvenih razlogov, iz katerih bi bila proti zavarovancu sicer oproščena jamstva. Pomanjkanje vozniškega dovoljenja na strani W torej ne izključuje jamstva, odgovornosti in pasivne legitimacije tožene zavarovalnice proti tožečima strankama.

Prav tako ne izključuje pomanjkanje zelene internacionalne karte, ker velja v konkretnem primeru prevzeto obvezno zavarovanje po 1. odstavku paragrafa 2 predloženih zavarovalnih pogojev to-

žene zavarovalnice za področje vse Evrope. S tem je torej tožena zavarovalnica prevzela tudi obveznosti, ki zanjo nastanejo iz prometa zavarovanega vozila na ozemlju Jugoslavije in je lahko tožena pred jugoslovanskim sodiščem glede na določbe 46. člena zakona o prvem postopku. Zelena internacionalna karta po zakonu z dne 5. 4. 1965 tudi ni obvezno predpisana, če pa je taka karta izdana, je samo dokaz o obveznem zavarovanju vozila in omogoča samo olajšani postopek za izterjanje odškodnine v smislu 16. člena Interbiro sporazuma.

Tožena zavarovalnica se brezuspešno sklicuje na določbe 2. odstavka paragrafa 3 in paragrafa 10 predloženih zavarovalnih pogojev. Te določbe se namreč ne tičejo odškodninskih zahtevkov tretji osebi, za katne gre v primeru tožečih nosilcev socialnega zavarovanja. V tej zvezi tožena zavarovalnica tudi prezre, da uveljavljanje zahtevkov nosilcev socialnega zavarovanja ni izključeno od zavarovanja in jamstva zavarovalnice, ker so po 5. a. točki paragrafa 11 predloženih zavarovalnih pogojev izključeni samo zahtevki zavarovancev, uporabnika ali lastnika, njihovih svojcev ter določenih zastopnikov pravnih oseb.

Nadalje je regresiranje nosilcev zdravstvenega in socialnega zavarovanja med SFRJ in Zvezno republiko Nemčijo še posebej urejeno z ratificiranim meddržavnim sporazumom z dne 12. 10. 1968 o socialni varnosti, Ur. l. št. 9/69. Ako ima po tem sporazumu nosilec socialnega in zdrav-

stvenega zavarovanja ene države po njenih predpisih originalno pravico do povračila škode od tretje osebe, priznava tako pravico tudi druga država pogodbenica. Tožeča nosilca zdravstvenega in invalidskega zavarovanja pa imata po 165. členu temeljnega zakona o organizaciji in financiranju socialnega zavarovanja, Ur. l. SFRJ, št. 24/65 in št. 52/66, originalno regresno pravico do povzročitelja prometne nezgode W in s tem tudi do tožene zavarovalnice, če je škoda povzročena namenoma ali iz hude malomarnosti. Hudo malomarnost W. pa je prvo sodišče pravilno ugotovilo in zoper to ugotovitev ni pritožbe. Ko priznava tako jugoslovansko pravo tožečima nosilcema zdravstvenega in socialnega zavarovanja originalno regresno pravico do povzročitelja škode in njegove zavarovalnice, je taka pravica priznana tudi s strani druge pogodbene države, to je Zvezne republike Nemčije v skladu z zakonom z dne 5. 4. 1965.

Končno je priznajne uveljavljenih zahtevkov še v skladu z načelom recipročnosti med SFRJ in Zvezno republiko socialnega in zdravstvenega zavarovanja lahko namreč uveljavljajo neposredno od jugoslovanske zavarovalnice regres za svoje storitve in dajatve, kadar jugoslovanski državljani povzročijo v Nemčiji prometne nezgode z v Jugoslaviji obvezno registriranimi motornimi vozili. Zato pobijana sodba upravičeno nakazuje na neenakopravnost državljanov, če bi se vprašanje jamstva tožene zavarovalnice iz obveznega zavarovanja drugače obravnavalo.

Disciplinski postopek

Zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu določa odgovornost za neizpolnitev obveznosti in za druge kršitve obveznosti v združenem delu, ki jih stori delavec po svoji krivdi, v samoupravnem aktu temeljne organizacije morajo biti določene obveznosti v združenem delu in odgovornosti za njihovo kršitev, kršitve obveznosti, ki štejejo za lažje in hujše kršitve, postopek, kako se ugotavljajo kršitve določenih obveznosti ter pristojnost organa, ki začne in vodi postopek ter izreka ukrepe. Navedeni morajo biti tudi ukrepi, v skladu z zakonom, ki se uporabljajo proti delavcu, roki, v katerih zastara uvedba in vodenje postopka ter roki, v katerih zastara izvršitev ukrepov (člen 45 zakona).

Pristojni organi za začetek in vodenje disciplinskega postopka ter izrekanja ukrepov imajo pri delu veliko težav. Eden takšnih problemov disciplinskega postopka je proti delavcu, ko je ta na bolniškem dopustu.

Po sodni praksi je postopek mogoče uvesti, nadaljevati in zaključiti tudi, če je delavec na bolniškem dopustu. Kako bodo to izvedli pristojni organi?

Neredko se zgodi, da zbolí delavec, ko začne teči ali bi se moral zoper njega začeti disciplinski postopek zaradi kršitev delovnih obveznosti, v zvezi z njegovim delom ali iz dela. Ker mora biti celoten postopek pravno močno končan v 6 mesecih od dneva, ko je bila kršitev storjena, lahko vsled bolezni delavca nastopi zastaranje postopka in s tem možnost izreka disciplinskega ukrepa.

V takem primeru je potrebno delavcu poslati na dan priporočeno zahtevo za uvedbo postopka, če je sposoben priti na razpravo, pa tudi vabilo. Če se na vabilo ne more odzvati, ga pristojni organ lahko zasliši doma, pa tudi izreče ukrep. Izrek ukrepa mu pošlje s priporočeno pošiljko. Vsekakor mora biti postopek tak, da je delavcu dana možnost, da se brani. Če delavec ne dovoli zaslišanja doma, ali noče sprejeti priporočenih pošiljk, je njegovo ravnanje razumeti, da se odpoveduje pravici do obrambe.

Bolezen je sicer ovira za nekatere primere prenehanje lastnosti delavca v združenem delu. Okrožno sodišče v Zagrebu je zavzelo stališče, da bolezen delavca ni ovira pri njegovem odpuštu zaradi hujše kršitve delovnih dolžnosti. Može je tudi odpuš po zakonu.

Friderik Horvat

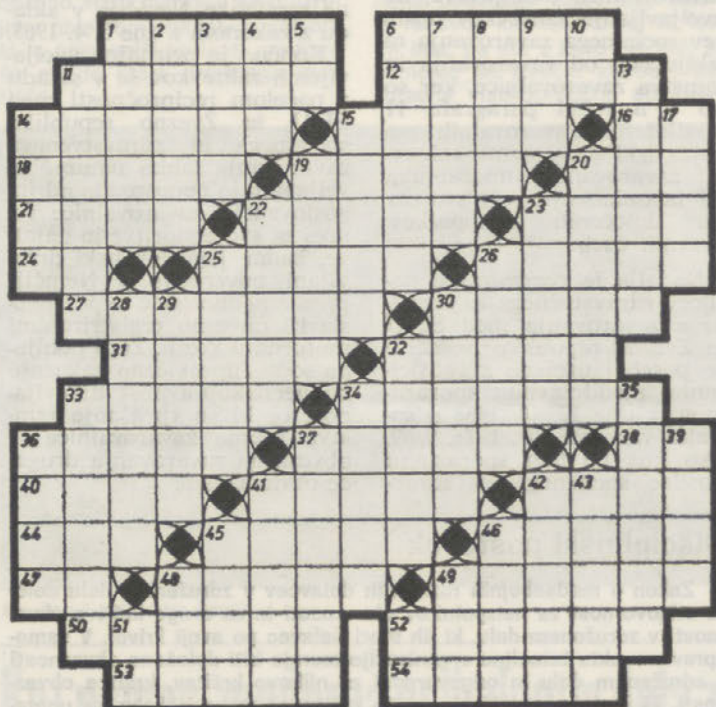
(Nadaljevanje iz 12. strani)

»Perutnina« bi naj omogočila ob otvoritvi nove tovarne krmil v prihodnjem letu slehernemu kooperantu dovoz krme v rinfuzu, saj bo v tem času ob vzrejni hlevih že vmontirano precejšnje število silosov. V času, ko je tuja delovna sila vedno dražja in še dobiti je ni, doma pa ostanejo mnogokrat le starši, ki so nesposobni za razkladanje vreč, je realizacija te možnosti nujno potrebna. Tudi mladi želijo več lažjega in mehaniziranega dela kot delavci v delovnih organizacijah, vsled česar je potrebno polno razumevanja v okviru možnosti po tem vprašanju.

ZA USPEŠNO DELO VSEH KOOPERANTOV

Ob koncu je bila njegova posebna želja, da bi tudi vsi ostali kooperanti dosegali v povprečju take proizvodne rezultate kot jih on. Možnost je, potrebno pa je biti skozi ves turnus skrben in natančen, predvsem pa je potrebno, da obvlada zelo dobro vsak rejec do podrobnosti posebnosti svojega hleva in si osvoji pridobljene izkušnje ter jih v tehnologiji vzreje pedantno sprova. V takem primeru bo zadovoljen kooperant kot soproizvajalec, ker bo priredil lepše piščance, potrošnik pa jih bo rad kupoval — to pa je tudi osnovni namen vsega. Jože REISMAN

Križanka in sposojen humor

VODORAVNO: 1. manjša skupina ljudi v kaki skupnosti, ki se hoče uveljaviti na škodo drugih, 6. apetit do jedi, tek, 11. domača selekcija perutnine, 12. pristaniško mesto v Libiji, kjer so bili med drugo svetovno vojno hudi boji, 14. literarna prestava v drug jezik, 15. nagel prijem, zagrabitev, 16. kratica za locus sigilli (= prostor za pečat), 18. list papirja z obvestilom, katere mečejo iz letala, 19. priljubljen plešec iz TV nadaljevanke, s pravim imenom Telly Savalas, 20. pogonjek, klica, 21. republika v jugozahodni Aziji z glavnim mestom Bagdad, 22. lovski pes, izurjen za lov krvaveče divjadi, 23. alkoholna pijača, 24. kemični znak za nobelij, 25. ozvezdje v obliki četverkotnika, ki se pri nas vidi le pozimi, 26. mehka in gosta polsvilena tkanina, ki se močno sveti, 27. moskovski grad, ki ga obdaja 2,6 km dolgo in 20

m visoko opečno obzidje, sovjetska mesina četrt, 30. očetov ali materin brat, 31. okusna riba v Sredozemskem morju, ki se hrani pretežno s školjkami, 32. sodobni slovenski skladatelj, pianist in glasbeni pedagog (Pavel, roj. 1908), 33. prepreka, 34. umrli portugalski diktator, v letih 1936-1947 zunanji minister, v letih 1932-1968 pa ministrski predsednik (Antonio, 1889—1970), 36. hribovita grška pokrajina z glavnim mestom Atene, 37. letalska družba Air France, 40. del imena slovite slike Leonarda da Vincija (. . . Lisa), 41. kope ostrih ledenih blokov na ledniku, 42. del Bleda, kjer so spravljeni regatni čolni, 44. čebelji panj, 45. ime odličnega slovenskega harmonikarja Ahačiča, 46. velika sprejemna soba, 47. grška črka, 48. eden od sedmerih rimskih gričev, 49. občutek duševnega trpljenja, bolečina, 50. kazalec na sončni uri, 52. grdobe, pored-

meži, 53. stopnja kakovosti in uporabnosti; razred, 54. manjša stranska dolina.

NAVPIČNO: 1. največji grški otok, na katerem goje vinsko trto in oljke, 2. kdor pri delu uporablja predvsem levo roko, 3. mesto v Sremu ob Donavi, 4. kulturno umetniško društvo, 5. naša in tuja črka, 6. ime slovenskega kiparja Batiča, 7. teniški rekvizit, reket, 8. pri starih Grkih in Rimljanih plošča za mehanično računanje, antično računalo, (iz črk BAKA), 9. jeza, bes, 10. krajevni prislov, 11. napovedovalec prihodnosti, 13. delavec v klavnici, 14. snov brez stalne oblike, 15. obveza, 17. največja kopenska žival, tudi naziv nekdanje gostilne v sedanji Jadranski ulici, 19. ptičji organ za letenje, 20. enota pesni iz dveh ali več verzov, 22. šolska potrebščina, 23. največje francosko mesto, v katerem je leta 1957 umrl jugoslovanski državnik Moša Pijade, 25. večji kos pohištva, 26. reč, predmet, 28. polotoško mesto ob hrvaški zahodni obali Istre, 29. hotel v Kranjski gori, 30. močan človek, 32. roparska žival, ki žre mrhovino, 33. zdravnik za ušesne bolezni, 34. sultanova palača, dvor, 35. že umrli madžarski politik, krivec za krvave dogodke na Madžarskem leta 1956 (Matyas), 36. največja reka med Sovjetsko zvezo in Kitajsko, 37. reka v Dalmaciji, ki izvira pod Dinaro in se pri Omišu izliva v morje, 39. neporočen dorašel mlad možki, 41. skladišče za krmo, 42. sedež perutninske organizacije, 43. češko žensko ime, 45. mariborska veleblagovnica, v Gosposki ulici, 46. nepogreljivo proteinsko krmivo v krmilu, 48. večje cestno križišče na Primorskem, 49. nizozemski naseljenec v Južni Afriki, 51. kratica za nogometni klub, 52. začetnici obeh imen partizanskega pesnika Kajuha.

Sestavil Edi Klasinc

Rešitev: Vodravno: klica, slast, prelux, Tobruk, prevod, popad, L. S., letak, Kojak, kal, Irak, krvar, pivo, No, Orion, saten, Kremelj, stric, orada, Šivic, ovira, Salazar, Atika, cekar, AF, Mona, serak, Zaka, ulj, Vital, salon, ro, Celij, bolest, gnomon, kujoni, klasa, draga.

REŠITEV KRIZANKE IZ PREJSNJE ŠTEVILKE

VODORAVNO: starši, osebek, čremsa, Neverke, krmilo, brojler, Arba, antena, Epirka, Ane, Gea, krogla, agitka, okis, AN, krota, trata, frakt, Daksa, strina, oglar, farma, saraj, stran, PK, otep, stavek, Dvorak, Mia, riv, otoman, Bordon, kavs, slavček, Nerezi, kipanka, taktik, Arenas, tolkač.

AA

IZ PAVLIHE — V AVTOBU

Marija in Sonja sta s težavo stopili v nabito poln avtobus.

Kmalu se je pričela Marija nervozno premikati . . . pa je vprašala Sonjo:

— Poslušaj Sonja, je tisti fant za menoj čeden?

— Ja, zelo mlad je.

— Da je zelo mlad, to čutim, zanima me pa, če je tudi čeden . . . ?

DESET ČLOVEŠKIH ZAPOVEDI

- Veruj le v tistega boga, ki v banki svoj oltar ima.
- Ne kolni! Psovki domačih ni, a tujih jezik ne trpi.
- Počivaj, kolikor se da, saj kdor manj dela, več velja.
- Spoštuj rodbinske in druge zveze, ker le po njih se kam pride.
- Ne ubijaj, ker boč slabe volje, da drugi znajo mnogo bolje.
- Ne nečistuj! Ko ženska vstane, uredi si krilo in možgane.
- Ne kradil! Saj kar vkup boš spravil, ti bo že kdo spet podržavil.
- Ne laži! Svet je sit reklame in še resnice ne verjame.
- Ne želi bližnjega žené — kaj drugim lajšal bi gorje!
- Ne misli, da kaj zamudiš, če kdaj kak paragraf prespiš.

Delitev — na zaslužene dele

(privredni pregled 1. 5. 76)